

Годишње истраживање о грађевинским радовима

Београд, 2007.

МЕТОДОЛОГИЈЕ И СТАНДАРДИ – Годишње истраживање о грађевинским радовима

Издавач

Републички завод за статистику Србије
Београд, Милана Ракића бр. 5

За издавача

Др Драган Вукмировић, директор

Приликом коришћења података објављених у овој публикацији
обавезно је навођење извора.

CIP - Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд
006+311

МЕТОДОЛОГИЈЕ и стандарди / Републички
завод за статистику Србије ; за издавача
Драган Вукмировић. - 2003, бр. 1- . -
Београд (Милана Ракића 5) : Републички
завод за статистику Србије, 2003- (Београд
: Републички завод за статистику Србије). -
29 cm

ISSN 1451-7477 = Методологије и стандарди
- Републички завод за статистику Србије

COBISS.SR-ID 112201996

ПРЕДГОВОР

Републички завод за статистику Србије објављује методолошко упутство за спровођење годишњег истраживања о грађевинским радовима. Тим истраживањем обухватају се сви грађевински радови који су изведени у извештајној години.

Подаци за истраживање о грађевинским радовима прикупљају се од 1952. године. Последња свеска Методолошких материјала из ове области објављена је 1989. године (едиција Методолошки материјали, свеска бр. 338, Савезни завод за статистику). Измене и допуне садржаја ради реализације захтева корисника и примене европских статистичких стандарда урађене су у 2003. години. У овој публикацији Републички завод за статистику објављује измењене обрасце и упутства. Приликом спровођења свих промена сачувана је суштина методолошких основа и одржана упоредивост готово свих података. Саставни део методологије за спровођење годишњег истраживања о грађевинским радовима јесте *Класификација врста грађевина* (Методологије и стандарди, свеска бр. 15, РЗСС, 2005).

Упутство садржи сва неопходна методолошка објашњења, која се односе на циљ и предмет истраживања, дефиниције, јединице посматрања, организацију и спровођење истраживања, као и на обраду података и публиковање резултата, и намењено је учесницима у спровођењу истраживања и корисницима података.

Београд, 2007.

Директор
Др Драган Вукмировић

САДРЖАЈ

Страна

ПРЕДГОВОР	3
Увод	7
Опште напомене	7
ПРАВНИ ОСНОВ ИСТРАЖИВАЊА	8
МЕТОДОЛОШКЕ ОСНОВЕ	8
Циљ истраживања	8
Предмет истраживања	8
Извештајне јединице	9
Адресар извештајних јединица	9
Прикупљање података	9
ДЕФИНИЦИЈЕ	9
Основни појмови	9
Врсте радова	11
Разврставање грађевина	12
ОРГАНИЗАЦИЈА ИСТРАЖИВАЊА	13
Органи за спровођење истраживања	13
Рокови за снимање и прикупљање података	13
Обрада и публикување података	13
Обрасци	13
Списак обрадних табела	14
ИНСТРУМЕНТИ ИСТРАЖИВАЊА	15
Годишњи извештај о грађевинским радовима - ГРАЂ-11	17
Годишњи извештај о зградама грађеним у организацији индивидуалних власника - ГРАЂ-11а	19
Контролник годишњег извештаја о грађевинским радовима - ГРАЂ-12	20
Контролник годишњег извештаја о зградама грађеним у организацији индивидуалних власника - ГРАЂ-12а	23
Упутство за попуњавање годишњег извештаја о грађевинским радовима (ГРАЂ-11 и ГРАЂ-12)	24
Упутство за попуњавање годишњег извештаја о зградама грађеним у организацији индивидуалних власника (ГРАЂ-11а и ГРАЂ-12а)	34
Упутство о начину прикупљања (ажурирања) података за годишњи извештај о зградама грађеним у организацији индивидуалних власника у извештајној години (грађ-11а, за зграде које су претходне године остале незавршене)	43

Увод

Од самог почетка спровођења истраживања о грађевинским радовима заједно су исказивани подаци о изведеним радовима грађевинских и грађевинско-занатских предузећа, радовима неграђевинских предузећа у свим секторима својине, као и о радовима на зградама грађеним у организацији индивидуалних власника. Обухваћене су грађевине свих облика својине, мада је обухват грађевина приватне својине био различит по годинама. У 1966. години обухваћене су само стамбене зграде и викенд куће, а од 1972. године обухват је проширен и на зграде намењене за друге сврхе. До 2003. године, за зграде грађене у приватној својини подаци нису прикупљани по детаљној класификацији него само према делатности за коју су намењене.

Тако су у резултатима зграде намењене за пољопривреду исказане код стаја за крупну и ситну стоку и код осталих пољопривредних зграда и објеката, а зграде за занатство укључене су у остале привредне зграде и објекте. Зграде намењене искључиво за становање и зграде намењене за становање и друге сврхе исказане су заједно са стамбеним зградама осталих облика својине. Викенд куће и гараже у приватној својини исказане су као остале зграде друштвеног стандарда. Ово не важи за 1966. годину, у којој су обухваћене само стамбене зграде и викенд куће.

За период 1953–2002. године грађевине су разврстане према важећој Номенклатури грађевинских објеката и радова (едиција Методолошки материјали, свеске бр. 69, 87, 115, 136, 151, 177, 202, 264, 340, СЗС), а од 2003. према *Класификацији врста грађевина* (едиција Методологије и стандарди, свеска бр. 15, РЗСС, Београд, 2005).

Годишњим извештајем о грађевинским радовима и даље се обухватају сви грађевински радови које су у извештајној години изводила предузећа и радови на зградама грађеним у организацији индивидуалних власника.

Међутим, треба нагласити да према Закону о планирању и изградњи („Службени гласник Републике Србије“, бр. 47/2003, чл. 116) „грађење објеката, односно извођење радова може да обавља предузеће, односно друго правно лице или радња, који су уписани у одговарајући регистар за грађење објеката, односно за извођење радова (у даљем тексту извођач радова)...“ То значи да би се у будућности сви потребни подаци о грађевинској активности могли прикупљати само од правних лица.

ПРАВНИ ОСНОВ ИСТРАЖИВАЊА

Статистичко истраживање о грађевинским радовима спроводи се на основу Закона о статистичким истраживањима и према годишњем Програму статистичких истраживања Републике Србије.

МЕТОДОЛОШКЕ ОСНОВЕ

Циљ истраживања

Годишњи извештај о грађевинским радовима треба да обезбеди резултате грађевинске активности по врсти грађевина, месту градње и фази изградње. У том циљу прикупљају се подаци о вредности изведених радова, величини грађевине у одговарајућој јединици мере¹, као и о структури и техничким карактеристикама, и то од свих извођача радова и о свим грађевинама на којима се радило у извештајној години.

Подаци који се прикупљају овим истраживањем представљају резултат рада грађевинских предузећа, као и приватних лица, на територији Републике Србије, без грађевинских радова у иностранству. Они омогућавају праћење обима грађевинске производње, приказивање величине и сагледавање структуре инвестиционих улагања у грађевине према *Класификацији врста грађевина*, праћење структурних промена у грађевинској делатности, анализу промена у конструктивном систему, анализу утицаја спратности зграда и система грађења на вредност зграда, припрему мера за усмеравање стамбене изградње, кретање делатности итд.

Изведени радови на грађевинама приказују су према територији на којој се грађевине налазе, а не према територији седишта извођача радова.

Кад је реч о правним лицима из области грађевинарства, од 2003. године прикупљају се и подаци о просечном броју радника, ефективним часовима рада и сл.

Предмет истраживања

Предмет истраживања јесу:

1. Све грађевине на којима су у извештајном периоду извођачи радова изводили грађевинске, завршне и занатске радове, без обзира на то да ли је реч о радовима новоградње и доградње, или о радовима реконструкције, адаптације и модернизације, великим оправкама и редовном одржавању.
2. Свака зграда новоградње која је грађена у току извештајне године у организацији индивидуалних власника, као и зграде које су дограђене (под условом да је дограђен најмање један стан, локал, стаја и сл.), односно адаптација нестамбеног простора у стамбени.

¹ Од 2003. величина грађевине у одговарајућој јединици мере не прикупља се за све грађевине него само за све врсте зграда, за путеве, железничке пруге, гасовод, водовод, канализацију, пароводе и топоводе.

Извештајне јединице

Извештајне јединице јесу:

1. сва правна лица која су у Регистру предузећа према Класификацији делатности разврстана у сектор Ђ – Грађевинарство;
2. правна лица која нису разврстана у ту делатност, али имају јединице које обављају грађевинске радове;
3. општински орган управе надлежан за послове грађевинарства, за зграде грађене у организацији индивидуалних власника.

Адресар извештајних јединица

За потребе ових истраживања праве се две врсте адресара.

1. Адресар извештајних јединица састоји се од:
 - свих правних лица која су према Класификацији делатности разврстана у сектор Ђ – Грађевинарство,
 - правних лица која нису разврстана у ту делатност, али имају јединице које обављају грађевинске радове, и
 - списка општина у Републици Србији.
2. Кад је реч о зградама грађеним у организацији индивидуалних власника, саставља се списак (листинг) свих незавршених зграда из године која претходи извештајној. *Подаци* о незавршеним зградама добијају се на основу извештаја из претходне године и ранијих година. Списак незавршених зграда садржи име и презиме власника зграде, адресу на којој се зграда налази (место, улицу и кућни број), намену зграде, годину почетка градње и друге податке.

Прикупљање података

Истраживање се спроводи извештајним методом и обухвата све грађевине које су биле у изградњи у извештајној години. Подаци о грађевинама које су градили извођачи радова (правна лица) дају се путем образаца ГРАЂ-11 и ГРАЂ-12, на основу техничке и финансијске документације која се обавезно формира за сваку грађевину. За зграде грађене у организацији индивидуалних власника подаци се дају на обрасцима ГРАЂ-11а и ГРАЂ-12а, на основу документације и евиденције надлежног органа или се снимају директно на грађевинама.

Извештајне јединице попуњене обрасце достављају надлежном подручном одељењу или организационој јединици завода за статистику.

ДЕФИНИЦИЈЕ

Основни појмови

Грађење је извођење грађевинских и грађевинско-занатских радова, уградња инсталација, постројења и опреме.

Грађевине су конструкције спојене с тлом (подземна, надземна градња, као и водоградња), на којима се обављају грађевински радови, а направљене су од грађевинских материјала и

готових производа за уградњу. Припрема земље, сејање или сађење, и др., који служе у пољопривредне сврхе, не спадају у грађевинске радове.

Зграде су трајне грађевине с кровом и спољним зидовима, изграђене као самосталне употребне целине које пружају заштиту од временских и других спољних утицаја, а намењене су за становање, обављање неке делатности или за смештај и чување животиња, робе, опреме за различите производне и услужне делатности итд.

Зградама се сматрају и грађевине које имају кров, али немају (све) зидове, нпр. настрешнице, као и грађевине које су претежно или потпуно смештене испод површине земље, нпр. склоништа, подземне гараже, продавнице и други пословни простор у подземним пролазима, и сл.

Индивидуална зграда је издвојена зграда и у случају када грађевине имају заједничку конструкцију (нпр. грађевине повезане једном страном или куће у низу) или неке јединице које су одвојене пожарним зидом. Уколико код зграда са заједничком конструкцијом нема пожарног зида, зграде се сматрају индивидуалним грађевинама ако имају посебан улаз, сопствено одржавање система и могу се користити одвојено.

Стамбене зграде су грађевине у којима је 50% или више укупне корисне подне површине зграде намењено за становање.

Нестамбене зграде су грађевине које немају стамбене површине или је мање од 50% укупне корисне подне површине зграде намењено за становање. Ако је најмање половина од укупне подне површине зграде намењена за становање, зграда се сматра стамбеном.

Станом се сматра свака грађевински повезана целина намењена за становање, која се састоји од једне или више соба са одговарајућим помоћним просторијама (кухиња, остава, предсобље, купатило, клозет и сл.) или без помоћних просторија, и има један или више посебних улаза директно из ходника, са степеништа, из дворишта или са улице.

Површина стана (m^2) је корисна подна површина стана мерена унутар зидова стана и представља збир површина свих соба, кухиње, купатила, нужника и осталих помоћних просторија у саставу стана.

Искључују се површине подрума и поткровља који нису уређени као стан или део стана, затим површине гаража, котларница, остава и сл., као и степеништа, и друге заједничке просторије у зградама с више станова.

Уколико се дају подаци о становима у породичним кућама, у корисну површину стана не урачунавају се површине подрума, тавана, степеништа, или ходника који повезују два стана (сем ако повезују просторије истог стана), као и површине гаража, котларница и остава.

Величина дограђених делова зграде (у хоризонталном или вертикалном смеру) приказује се у јединицама мере само у случају ако су таквом градњом добијени нови станови или пословни простори као нове стамбене целине било које намене. Јединицама мере не приказују се доградња соба или помоћних просторија унутар постојећих станова и слична проширења постојећих пословних просторија.

Да не би дошло до вишеструког приказивања података, подаци о згради (и становима) дају се само за зграде (станове) које извештајна јединица гради као главни извођач, тј. по непосредном уговору са инвеститором или за сопствене потребе (нпр. ради продаје на тржишту). Извештајна јединица која је на овим зградама изводила само део радова (нпр.

инсталатерске и завршне радове) или неку другу фазу изградње по директном уговору са инвеститором или као подизвођач не одговара на питања о згради и становима.

Остале грађевине јесу све грађевине који нису зграде: железнице, путеви, мостови, аутопутеви, аеродромске стазе, базени итд.

Завршеном грађевином сматра се свака грађевина на којој су завршени сви предвиђени грађевински, занатски и инсталациони радови, тако да може да се користи у сврхе за које је намењена.

Вредност грађевинских радова приказује се у текућим ценама и обухвата сав уграђени грађевински материјал и утрошени рад без обзира на то да ли су тај рад и материјал плаћени или не. Подаци о вредности изведених радова односе се на радове изведене у извештајној години на завршеним и незавршеним грађевинама. Вредност радова које су изводили извођачи-правна лица даје се на бази годишњих обрачунских ситуација, док се вредност радова у организацији индивидуалних власника даје или на основу општинске документације или на основу њихове процене.

Врсте радова

Новоградња подразумева изградњу нове грађевине на месту где пре није било никакве грађевине или је она постојала, али је уклоњена.

Новоградњом се сматра и поновна изградња (од темеља) зграда које су услед елементарних непогода, ратних разарања и слично у потпуности срушене или су биле толико оштећене да су морале потпуно да се сруше.

Новом изградњом пута или железничке пруге сматра се комплетно изграђен доњи или горњи строј с потпуним просецањем нове трасе, или с делимичним коришћењем старе трасе, при чему се потпуно мења доњи строј.

Доградња подразумева доградњу нових делова грађевине (у хоризонталном или вертикалном смеру) на постојећу грађевину. То су грађевински радови којима се добијају нове употребне целине уз постојеће грађевине или на постојећим грађевинама, као нпр. потпуно нови стан или пословни простор, или нпр. продужење постојећих саобраћајница, водоводних, канализационих и других цевовода или комуникационих водова и сл. Овде се не обухвата проширење постојећих грађевина, нпр. доградња појединих соба или пословних простора, проширење саобраћајница или друга проширења којима се обично повећава капацитет постојећих грађевина.

Обнављање старих, урушених, напуштених зграда подразумева грађевинске радове којима се најмање један стан или други простори у згради потпуно обнављају уз коришћење битних делова постојеће конструкције, сачуваних спољних прочеља зграда итд., иако су унутрашње таванске и зидне преграде потпуно порушене (нпр. због старости зграде, елементарних непогода, ратних разарања и сл.).

Адаптација нестамбеног простора у нове станове подразумева промену намене нестамбеног простора у стамбени. То су грађевински радови којима се постојећем простору у згради (нпр. тавански или подрумски простор који до тада није био уређен за становање, гараже, простор у ком се обављала нека производна или услужна делатност) мења намена односно он се претвара у један или више станова.

Под *осталим адаптацијама простора у зградама* подразумевају се грађевински радови којима постојећи простор у згради (нпр. стан, тавански или подрумски простор који до тада

није био уређен за пословне сврхе, гараже, итд.) мења намену односно постаје пословни простор или се изводе радови којима се постојећи пословни простор прилагођава за другу пословну намену.

Побољшања постојећих грађевина јесу грађевински радови којима се битно побољшава употребна вредност грађевине (нпр. капацитет), односно продужује њено трајање. У такве радове спадају: проширење грађевина; преправке, обнављање и модернизација, као и замена битних дотрајалих делова грађевине.

Проширење грађевина подразумева грађевинске радове којима се проширују постојеће грађевине, нпр. доградња соба или помоћних просторија у постојећим становима или пословним просторијама, проширење саобраћајница ради веће пропусне моћи, замена постојећих цевовода и водова са онима који имају већи капацитет и сл.

Преправке, обнављање и модернизација подразумева грађевинске радове којима се битно побољшава квалитет, функција, капацитет и трајање постојеће грађевине. Овде се, дакле, обухватају радови којима се утиче на техничке особине битне за грађевину, као што су нпр. санација, модернизација, радови због промене технолошког процеса у производњи итд. Овој групи радова припада и увођење инсталација гасовода, централног грејања, уређаја за климатизацију, лифтова и других инсталација у зграде у којима до тада није било тих инсталација.

Замена битних дотрајалих делова грађевина подразумева грађевинске радове којима се потпуно замењују дотрајали или услед разних непогода уништени битни делови грађевине, као нпр. комплетне кровне конструкције, степеништа, лифтови, прозори и сл. или комплетна замена дотрајалих електричних, водоводних и других инсталација, замена дотрајалих пруга на читавој траси или делу трасе, пресвлачење дела пута или читавог пута новим слојем асфалта итд.

Редовно одржавање и поправке представља грађевинске радове који се повремено обављају ради одржавања грађевине у употребном стању.

Разврставање грађевина

За разврставање грађевина користи се *Класификације врста грађевина* (стр. 19–34). Јединица која се разврстава обично је индивидуална грађевина (зграда, пут, цевовод итд.). У неким случајевима класификацију је могуће применити једино на грађевински комплекс као целину.

Кад је реч о сложеним грађевинама које се састоје од неколико зграда, свака зграда мора да се разврста као одвојена јединица. Ако се, на пример, средња школа састоји од школске зграде и ђачког дома, школској згради додељује се шифра подкласе 12633, а ђачком дому шифра 11300. Међутим, ако нису доступни детаљнији подаци, обе зграде треба сврстати у подкласу 12633, тј. у Зграде средњих и осталих школа.

Као што је већ речено, грађевине се разврставају према својој специфичној намени. Грађевинама које се користе или су намењене за различите сврхе (нпр. комбинована стамбено-пословна зграда) шифра се одређује према претежној намени. У *Класификацији врста грађевина* дат је детаљан опис одређивања претежне намене грађевине (стр. 14–15).

ОРГАНИЗАЦИЈА ИСТРАЖИВАЊА

Органи за спровођење истраживања

У припремама и спровођењу ових истраживања учествују Републички завод за статистику, Сектор за статистику АП Војводине и подручна одељења завода за статистику, као и надлежни органи и службе у општинама и одговорна лица у извештајним јединицама као извршиоци истраживања.

Републички завод за статистику утврђује методолошке основе и инструменте за спровођење истраживања, израђује упутства за организацију и спровођење истраживања, штампа обрасце и упутства за њихово попуњавање, стара се о благовременом спровођењу истраживања, дистрибуира обрасце, контролише примљен материјал, обрађује податке и припрема резултате истраживања.

Подручним одељењима Завода за статистику обавезе и надлежности одређује Завод односно Сектор за статистику и оне се састоје у: ажурирању адресара, достављању упитника извештајним јединицама, пружању помоћи извештајним јединицама код попуњавања извештаја, контроли обухвата, шифрирању упитника и тачности података. Поред тога, обављају и друге послове за које их задужи Завод односно Сектор за статистику.

Одговорна лица у извештајним јединицама састављају извештаје према упутствима која им доставља надлежни статистички орган.

Рокови за снимање и прикупљање података

Снимање података за зграде грађене у организацији индивидуалних власника обавља се током децембра, са стањем 31. децембра године за коју се подноси извештај, а за грађевине које граде правна лица – током јануара текуће године, са стањем 31. децембра претходне године.

Рокови за извештајне јединице, као и за подручна одељења, одређују се на основу годишњег Програма статистичких истраживања.

Обрада и публиковање података

После контроле обухвата извештајних јединица, контроле тачности и потпуности података, шифрирања података, преношења на електронске медије, спровођења рачунске и логичке контроле, исправни подаци аутоматски се обрађују за Републику Србију, АП Војводину, општине, а део података и за градска насеља.

Резултати обраде годишњег истраживања о грађевинским радовима објављују се у публикацијама Републичког завода за статистику и у оквиру базе података на заводском веб сајту.

Обрасци

При спровођењу годишњег истраживања о грађевинским радовима користе се обрасци:

1. Годишњи извештај о грађевинским радовима (ГРАЂ-11);
2. Годишњи извештај о зградама грађеним у организацији индивидуалних власника (ГРАЂ-11а);
3. Контролник годишњег извештаја о грађевинским радовима (ГРАЂ-12);
4. Контролник годишњег извештаја о зградама грађеним у организацији индивидуалних власника (ГРАЂ-12а);

5. Листинг за годишњи извештај о зградама грађеним у организацији индивидуалних власника (за све незавршене зграде из претходне године, без обзира на то кад је градња започета).

Списак обрадних табела

1. Грађевинска делатност извођача;
2. Вредност изведених грађевинских радова, по делатности извођача, према врсти грађевина и врсти радова;
3. Завршене и незавршене грађевине, по врсти грађевина, према грађевинској величини и вредности изведених радова;
4. Вредност изведених грађевинских радова, по врсти грађевина и према врсти радова;
5. Вредност изведених грађевинских радова на зградама приватне својине;
6. Укупна стамбена изградња, по броју и површини предвиђених, завршених, незавршених станова и према врсти завршених станова (укупно и према врсти радова за: новоградњу, доградњу и адаптацију нестамбеног простора у стамбени);
7. Број и површина завршених станова, према опремљености инсталацијама и помоћним просторијама и својини (укупно и према врсти радова за: новоградњу, доградњу и адаптацију нестамбеног простора у стамбени);
8. Зграде, по систему грађења, површини пословног простора, броју станова, према врсти зграда;
9. Завршене стамбене зграде, по врсти радова и спратности, према величини, систему грађења и броју и површини станова;
10. Завршене стамбене зграде, по врсти радова и спратности, према опремљености инсталацијама и завршеним становима;
11. Стамбене зграде, по годинама почетка изградње и површини, према броју станова, величини и вредности зграде;
12. Број завршених станова, према врсти зграда и спратности.

Већина података из обрадних табела биће доступна у базама података на заводском веб сајту.

ИНСТРУМЕНТИ ИСТРАЖИВАЊА

РЕПУБЛИКА СРБИЈА
Републички завод за статистику

Образац: ГРАБ-11

Законски основ за спровођење
истраживања

ГОДИШЊИ ИЗВЕШТАЈ О ГРАЂЕВИНСКИМ РАДОВИМА У _____

Пре попуњавања, молимо Вас, прочитајте упутство за попуњавање

ПОДАЦИ О ИЗВЕШТАЈНОЈ ЈЕДИНИЦИ КОЈА ПОДНОСИ ИЗВЕШТАЈ
(може се ставити печат уместо уписивања података)

а) Пословно име _____

(Пословно име предузећа или назив дела предузећа на који се односе подаци)

б) Место _____

Подручно одељење

(Попуњава статистика)

Матични број

Идентификација

у СПР (Попуњава статистика)

Шифра општине

Редни број упитника

Врста упитника

ПОДАЦИ О ГРАЂЕВИНСКИМ РАДОВИМА

Свака грађевина на којој су извођени радови по правилу се приказује на посебном извештају ГРАБ-11.
Изузетак: Ако су одговори на питања бр. 1-7 потпуно исти, тада подаци о вредности (питања бр. 9 и 10) могу да се упишу збирно, а као одговор на питање бр. 11 треба да се упише број грађевина које су обухваћене извештајем.

Прва страна извештаја попуњава се за све врсте грађевина и радова.
Другу страну извештаја попуњавају само извештајне јединице које по директном уговору с инвеститором (или за сопствене потребе), односно као главни извођачи радова граде нове зграде, обнављају старе, дограђују зграде било које намене или раде адаптације нестамбеног простора у стамбени. За такве зграде обавезно се попуњава посебан извештај без обзира на то што су одговори на првој страни исти.

1. Где се налази грађевина на којој су извођени радови

Општина Место

2. Инвеститор радова

Физичка лица _____ 1

(уписати име и презиме лица)

Правна лица _____ 2

– пословно име _____

(уписати име предузећа, органа државне или локалне управе итд., ако се радови изводе за сопствене потребе (тржиште и сл.) упишите своје пословно име)

седиште _____

– својина: приватна – 1, државна – 2, страна – 3, остала – 4
(заокружити један од одговора)Матични број

(Попуњава статистика)

3. Да ли сте главни извођач радова

Да 1

Не 2

4. Година почетка изградње грађевине

(уписати годину у којој су радови започели)

5. Да ли је грађевина завршена у _____²

Да 1

Не 0

6. Потпун назив и шифра грађевине према
Класификацији врста грађевина

(на линијама се уписује назив грађевине, а шифра у кућице)

7. Врста радова

(укључени су припремни радови, изградња грађевине, као и инсталациони и завршни радови)

- Новоградња _____ 1
- Доградња _____ 2
- Обнављање старих, урушених, напуштених зграда _____ 3
- Адаптација нестамбеног простора у нове станове _____ 4
- Остале адаптације простора у зградама _____ 5
- Побољшања постојећих грађевина _____
- проширење _____ 6
- преправке, обнављање, модернизација _____ 7
- замена битних дограђених делова грађевине _____ 8
- (велике поправке)
- Редовно одржавање и поправке _____ 9

8. Грађевинска величина само за „Остале грађевине“

(грађевинска величина зграда уписује се на другој страни обрасца, код „Података о згради“)

Јединица мере

9. Вредност радова у току _____ године, хиљ. дин.

(без трошкова за услуге подизвођача, набавке земљишта, пројектовања, надзора и ПДВ)

10. Вредност свих радова на завршеној грађевини од почетка до краја грађења, хиљ. дин.

(одговарају само главни извођачи за радове са својим радницима и подизвођачима, без трошкова набавке земљишта, пројектовања, надзора и ПДВ) 11. Број грађевина обухваћених извештајем ² Уколико извештајна јединица има уговор само за део радова на грађевини, одговара са „да“ ако су сви њени радови завршени.

Ову страну извештаја попуњавају главни извођачи радова за завршене и незавршене зграде ако је на питање бр. 7 – Врста радова, заокружена шифра 1, 2, 3 или 4. За нове зграде (шифра 1) и обнављање старих, порушених зграда (шифра 3), подаци се дају за целу грађевину. За доградњу зграде (шифра 2) или адаптацију нестамбеног простора у стан (шифра 4), подаци се дају само за те делове зграде.

ПОДАЦИ О ЗГРАДИ**12. Грађевинска величина зграде**Бруто површина зграде, m² Бруто запремина зграде, m³

Бруто површина је збир површина сваке етаже зграде обухваћене спољним зидовима, укључујући дебљину зидова. Бруто запремина јесте збир бруто површина свих делова зграде помножена с висином тих делова.

13. Намена зграде

Искључиво стамбена _____ 1
 Претежно стамбена _____ 2
 Претежно нестамбена _____ 3
 Искључиво нестамбена _____ 4
 Зграда искључиво са становима за одмор _____ 5
(викенд куће и сл.)

14. Систем грађења

Традиционални _____ 1
 Полумонтажни _____ 2
 Монтажни _____ 3

15. Величина зграде у спратовима

- Испод земље _____
(уписати 1, 2, итд.)
 - Изнад земље _____
(уписати највиши спрат, нпр. приземна 00, једносратна 01, двосратна 02 итд.)

16. Инсталације у згради

Централног грејања
 Даљинско (из јавне топлане и сл.) _____ 1
 Етажно у згради (или у становима) _____ 2
 Нема _____ 3

Гасовода
(за гас који се испоручује преко мерила)

Има _____ 1
 Нема _____ 2

Лифта

Има _____ 1
 Нема _____ 2

17. Корисна површина нестамбеног (пословног) простора у згради, m² (кад намена зграде има шифру 2, 3 или 4) **ПОДАЦИ О СТАНОВИМА**

Приказује се корисна површина станова (мерена унутар спољних зидова стана), а искључују се подруми, поткровља која нису уређена за становање, гараже, котларнице и степеништа с којих се улази у станове.

	Број	Површина, m ²
18. Предвиђени станови у згради према пројекту	<input type="text"/>	<input type="text"/>

19. Станови завршени пре ___ године	<input type="text"/>	<input type="text"/>
--	----------------------	----------------------

20. Станови завршени у ___ год.		
Укупно	<input type="text"/>	<input type="text"/>

Од тога:

Гарсоњере и 1-собни	<input type="text"/>	<input type="text"/>
---------------------	----------------------	----------------------

2-собни	<input type="text"/>	<input type="text"/>
---------	----------------------	----------------------

3-собни	<input type="text"/>	<input type="text"/>
---------	----------------------	----------------------

4-собни	<input type="text"/>	<input type="text"/>
---------	----------------------	----------------------

5-собни	<input type="text"/>	<input type="text"/>
---------	----------------------	----------------------

6-собни	<input type="text"/>	<input type="text"/>
---------	----------------------	----------------------

7-собни	<input type="text"/>	<input type="text"/>
---------	----------------------	----------------------

8 и вишесобни	<input type="text"/>	<input type="text"/>
---------------	----------------------	----------------------

21. Станови који остају за изградњу после ___ г.	<input type="text"/>	<input type="text"/>
---	----------------------	----------------------

22. Број завршених станова који имајукухињу површине 4 m² и више кухињу површине мање од 4 m²

23. Број завршених станова у приватној својини	<input type="text"/>	<input type="text"/>
---	----------------------	----------------------

(М.П.)

Име и презиме лица које је попунило
 образац и број телефона

Потпис руководиоца

Штампано у Републичком заводу за статистику Србије

РЕПУБЛИКА СРБИЈА
Републички завод за статистикуОбразак ГРАЂ-11а
Законски основ за спровођење
истраживањаРедни број упитника ГОДИШЊИ ИЗВЕШТАЈ О ЗГРАДАМА ГРАЂЕНИМ У ОРГАНИЗАЦИЈИ ИНДИВИДУАЛНИХ
ВЛАСНИКА У _____ ГОДИНИ

Пре попуњавања, молимо Вас, прочитајте упутство за попуњавање обрасца

Име и презиме власника зграде
Улица и кућни број

ПОДАЦИ О ЗГРАДИ

1. Где се зграда налази
Општина
Место
Улица Кућни број
2. Инвеститор
– физичко лице _____ 1
(уписати име и презиме)
– правно лице _____ 2
_____ 2
својина: приватна – 1, државна – 2,
страна – 3, остало – 4
Матични број
(Попуњава статистику)
3. Година издавања грађевинске дозволе
4. Година почетка изградње зграде
5. Да ли је зграда завршена у ____ год.
Да _____ 1
Не _____ 0
6. Вредност изведених радова на згради у _____, хиљ. дин.
7. Врста радова на згради
Новоградња _____ 1
Доградња _____ 2
Адаптација нестамбеног простора у стамбени _____ 3
8. Намена зграде
Искључиво стамбена _____ 1
Претежно стамбена _____ 2
Претежно нестамбена _____ 3
Искључиво нестамбена _____ 4
Зграда искључиво са становима за одмор (викенд-куће и сл.) _____ 5
9. Врста зграде (према Класификацији врста грађевина)

(кратак опис претежне намене нове зграде или дограђеног дела) (шифарска ознака)
10. Систем грађења
Традиционални _____ 1
Полумонтажни _____ 2
Монтажни _____ 3
11. Величина зграде у спратовима
– Испод земље (уписати 1, 2, 3 итд.) _____
– Изнад земље _____
(уписати највиши спрат, нпр. приземна 00, једносратна 01, двосратна 02 итд.)

12. Инсталације у згради

- Водовода
Има _____ 1
Нема _____ 2
- Канализације
Има _____ 1
Нема _____ 2
- Централног грејања
Даљинско (из јавне топлане и сл.) _____ 1
Етажно у згради (или у становима) _____ 2
Нема _____ 3
- Лифта
Има _____ 1
Нема _____ 2

13. Грађевинска величина зграде

- дуж. _____ шир. _____ вис. _____
Бруто површина, у m²
Бруто запремина зграде, у m³

14. Корисна површина нестамбеног простора (радионице, продавнице, угоститељ, радње, резервоари, складишта, силоси, канцеларије, пољоприв. зграде и др.)

ПОДАЦИ О СТАНОВИМА У ЗГРАДИ

	Број станова	Површина, у m ²
15. Предвиђени станови у згради према пројекту	____	____
16. Станови завршени пре ____ г.	____	____
17. Станови завршени у ____ год.	____	____
1-собни и гарсоњере	____	____
2-собни	____	____
3-собни	____	____
4-собни	____	____
5-собни	____	____
6-собни	____	____
7-собни	____	____
8 и више соба	____	____
18. Станови који остају за изградњу после ____ год.	____	____
19. Број станова завршених у ____ који имају:		
Купатило	____	____
Клозет	____	____
20. Број завршених станова који имају		
– кухињу површине 4 m ² и више	____	____
– кухињу површине мање од 4 m ²	____	____

Образак се може преузети с нашег веб сајта: www.statserb.sr.gov.yu

Штампано у Републичком заводу за статистику Србије (М.П.) _____

Потпис лица које је попунило образац _____

Телефон _____

РЕПУБЛИКА СРБИЈА
Републички завод за статистику

Образац: ГРАЂ-12

Законски основ за спровођење
истраживања**КОНТРОЛНИК**
ГОДИШЊЕГ ИЗВЕШТАЈА О ГРАЂЕВИНСКИМ РАДОВИМА
у _____ години**Пре попуњавања, молимо Вас, прочитајте упутство за попуњавање**

ПОДАЦИ О ИЗВЕШТАЈНОЈ ЈЕДИНИЦИ КОЈА ПОДНОСИ ИЗВЕШТАЈ

а) Пословно име _____

Подручно одељење
(Попуњава статистика)

(Пословно име предузећа или назив дела предузећа на који се односе подаци)

б) Матични број _____

Идентификација у Статистичком пословном регистру _____

(Попуњава статистика)

в) Општина _____ Место _____

Улица и кућни број _____ Телефон _____

г) Делатност _____

(према Класификацији делатности)

Образац ГРАЂ-12 (контролник) попуњавају сва правна лица која су у Регистру предузећа а према Класификацији делатности разврстана у сектор Ђ – Грађевинарство, као и правна лица која нису разврстана у ту делатност, али имају јединице у саставу које обављају грађевинске радове (у даљем тексту „извештајне јединице“), без обзира на то да ли су радила као главни извођачи радова или подизвођачи.

Уколико извештајна јединица у посматраној години уопште није изводила грађевинске радове, треба да попуни само упитник ГРАЂ-12 (питање 3.2).

1. Збирни преглед података из извештаја ГРАЂ-111.1 Број попуњених извештаја ГРАЂ-11 _____ 1.2 Укупна вредност радова у _____ (питање 9), у хиљ. дин. _____ 1.3 Укупан број завршених станова у _____ (питање 20) _____ **2. Подаци о радницима у _____ години**2.1 Просечан број радника на градилиштима у земљи _____ 2.2 Укупан број часова рада остварених на градилиштима у земљи, у хиљ. часова _____ **3. Остали подаци о пословању у _____ години**

(Попуњава статистика)

3.1 Делатност коју је извештајна јединица обављала осим грађевинских радова
(одговорити кратко, нпр., пројектовање, производња, продаја грађевинског материјала и сл.)**3.2 Ако извештајна јединица није обављала грађевинске радове**

(молимо, заокружите један од одговора):

1 – обављала је другу делатност _____

(упишите коју)

(Попуњава статистика)

2 – није пословала у извештајној години

3.3 Да ли је извештајна јединица у _____ изводила грађевинске радове у иностранству? Да _____ 1

(заокружите један одговор) Не _____ 2

ГРАЂ-12

4. Подаци о врстама грађевинских радова које је извештајна јединица обављала у _____ години

45	ГРАЂЕВИНАРСТВО - УКУПНО	100%
45110	Рушење и разбијање објеката; земљани радови	
	а) рушење и разбијање објеката	
	б) земљани радови	
45120	Испитивање терена бушењем и сондирањем	
45210	Груби грађевински радови и специфични радови нискоградње	
	а) изградња свих врста зграда (високоградња)	
	б) изградња објеката нискоградње (мостови, вијадукти, тунели, цевоводи, комуникациони и електрични водови)	
45220	Монтажа кровних конструкција и покривање кровова	
45230	Изградња саобраћајница, аеродромских pista и спортских терена	
45240	Изградња хидрограђевинских објеката	
45250	Остали грађевински радови, укључујући и специјализоване радове (фундирање, бушење и изградња црпилишта за воду, монтажа челичних елемената, армирачки радови итд.)	
45310	Постављање електричних инсталација и опреме	
45320	Изолациони радови	
45330	Постављање цевних инсталација (водоводне инсталације, санитарна опрема, гасне инсталације, грејање, вентилација, клађење или климатизација и др.)	
45340	Остали инсталациони радови (постављање расвете, осветљење и сигнални системи на путевима, аеродромима, железници, у лукама итд.)	
45410	Малтерисање	
45420	Уградња столарије	
45430	Постављање подних и зидних облога	
45440	Бојење и застакљивање	
45450	Остали завршни радови (инсталирање приватних базена за пливање, чишћење паром, пешчаном млазом и сл.)	
45500	Изнајмљивање опреме за изградњу или рушење, уз ангажовање руковоаца	

Датум _____

Читко написано име и презиме лица које је
попунило извештаје ГРАЂ-12 и ГРАЂ-11

М. П.

ПОТПИС РУКОВОДИОЦА

Телефон _____

ГРАЂ-12

УПУТСТВО ЗА ПОПУЊАВАЊЕ ИЗВЕШТАЈА ГРАЂ-12 (контролник)

Образац ГРАЂ-12 (контролник) попуњавају **сва правна лица** која су у Регистру предузећа а према Класификацији делатности **разврстана у сектор Ђ – Грађевинарство**, као и правна лица која нису разврстана у ту делатност, али имају јединице у саставу које обављају грађевинске радове (у даљем тексту „извештајне јединице“), **без обзира на то да ли су радила као главни извођачи радова или подизвођачи**.

Уколико извештајна јединица у посматраној години уопште није изводила грађевинске радове, ипак је дужна да попуни ГРАЂ-12, и то:

- да упише своје идентификационе податке
- да одговори да ли се бавила неком другом делатношћу или уопште није пословала (питање 3.2)
- да упише име и презиме особе која је попунила образац, да директор потпише образац и да стави печат фирме.

Сви подаци односе се искључиво на грађевинске радове остварене на подручју Републике Србије, без радова у иностранству.

У ГРАЂ-12 (контролник) треба да се уметну сви попуњени извештаји ГРАЂ-11. Извештаји ГРАЂ-11 попуњавају се за поједине врсте грађевина на којима су се изводили радови у току извештајне године. Будући да се извештај ГРАЂ-11 попуњава према посебном упутству (Упутство за попуњавање годишњег извештаја о грађевинским радовима), овде наводимо само кратка упутства за попуњавање ГРАЂ-12, који треба да попуне све извештајне јединице.

Напомињемо да подаци о вредности радова, броју завршених станова, броју радника и часовима рада, код извештајних јединица које попуњавају тромесечни извештај грађевинарства, треба да буде исти као кумулативни податак за IV тромесечје на извештају ГРАЂ-31.

1. Збирни преглед података из извештаја ГРАЂ-11

1.1 Број попуњених извештаја ГРАЂ-11

Треба да се упише укупан број попуњених извештаја ГРАЂ-11 који се умећу у контролник.

1.2 Укупна вредност радова у извештајној години, у хиљ. дин.

Даје се податак о оном делу вредности радова који је остварен без радова подизвођача. Такође се **не укључују** трошкови набавке земљишта за градњу, услуге пројектовања, надзора и порез на додатну вредност (ПДВ). Овај податак треба да буде једнак збиру података са упитника ГРАЂ-11, питање 9.

1.3 Укупан број завршених станова у извештајној години

Податак се добија сабирањем података о завршеним становима из извештаја ГРАЂ-11, питање 20.

2. Подаци о радницима у извештајној години

2.1 Просечан број радника на градилиштима у земљи

Обухватају се сви радници које је извештајна јединица ангажовала за рад на градилиштима без обзира на квалификацију, врсту радног односа (уговор о раду, уговор о делу, изнајмљени радници итд.) и дужину рада на градилишту.

Уколико се у (малим) предузећима радови на градилишту обављају уз непосредно учешће власника или руководиоца предузећа, потребно је и њих укључити у ову групу радника.

Просечан број радника треба израчунати тако што се саберу подаци из месечних платних спискова или неке друге евиденције и поделе са дванаест, односно с бројем месеци у којима је предузеће радило, уколико није радило током целе године.

2.2 Укупан број часова рада остварених на градилиштима у земљи, у хиљ. часова

Овај податак израчунава се тако што се саберу месечни подаци о стварним часовима рада, укључујући часове остварене у редовном радном времену, прековремене сате и рад током празника због прерасподеле радног времена итд.

3. Остали подаци о пословању у извештајној години

3.1 Делатност коју је извештајна јединица обављала осим грађевинских радова

Треба укратко да се опише делатност коју је извештајна јединица обављала осим грађевинских радова (нпр. пројектовање, производња или продаја грађевинског материјала или других производа, угоститељство итд.).

3.2 Ако извештајна јединица није обављала грађевинске радове, треба да наведе делатност којом се бавила, односно да ли је уопште пословала у извештајној години.

3.3 Да ли је извештајна јединица у _____ изводила грађевинске радове у иностранству?

Треба да се заокружи један од понуђених одговора.

4. Подаци о врстама грађевинских радова које је извештајна јединица обављала у _____ години.

У предвиђена поља извештајна јединица треба да упише проценат (%) вредности изведених радова које су њени радници (без радова подизвођача) остварили на појединим врстама грађевинских радова.

Уколико извештајна јединица није у могућности да дâ тачне податке, молимо да уради приближну процену.

Штампано у РЕПУБЛИЧКОМ ЗАВОДУ ЗА СТАТИСТИКУ СРБИЈЕ

РЕПУБЛИКА СРБИЈА
Републички завод за статистику

КОНТРОЛНИК

Годишњег извештаја о зградама грађеним у организацији
индивидуалних власника у _____ години

Општина _____

--	--	--	--	--

Табела А. Збирни преглед

	Број образаца ГРАЂ-11а	Вредност изведених радова у _____, хиљ. дин.	Завршени станови у _____ год.	
			број	површина, m ²
1	2	3	4	5
Укупно				
Од тога: викенд-кућа	XXXXXXXX	XXXXXXXXXXXX		

Ова табела се саставља на основу појединачних извештаја ГРАЂ-11а који се односе на зграде започете у _____ години.

Датум _____

Читко уписати име и презиме лица које је
попунило извештаје ГРАЂ-12а и ГРАЂ-11а

М. П.

ПОТПИС РУКОВОДИОЦА

Телефон _____

Штампано у РЕПУБЛИЧКОМ ЗАВОДУ ЗА СТАТИСТИКУ СРБИЈЕ

**УПУТСТВО
ЗА ПОПУЊАВАЊЕ ГОДИШЊЕГ ИЗВЕШТАЈА О ГРАЂЕВИНСКИМ РАДОВИМА
(обрасци ГРАЂ-12 и ГРАЂ-11)**

ОПШТА УПУТСТВА ЗА ПОПУЊАВАЊЕ ОБРАЗАЦА ГРАЂ-12 (контролник) и ГРАЂ-11

ПРАВНИ ОСНОВ ИСТРАЖИВАЊА

Годишње статистичко истраживање о грађевинским радовима (обрасци ГРАЂ-11 и ГРАЂ-12) спроводи се на основу Закона о статистичким истраживањима и према годишњем Програму статистичких истраживања Републике Србије.

Обавеза подношења извештаја заснована је на чл. 6. Закона о статистичким истраживањима („Службени гласник Републике Србије“, бр. 48/94). Одбијање давања података, давање непотпуних и нетачних података или недостављање података у прописаном року повлачи казнене одредбе из чл. 29. став 1. и чл. 30. наведеног закона.

ИЗВЕШТАЈНЕ ЈЕДИНИЦЕ

Годишњи извештај о грађевинским радовима (обрасци ГРАЂ-11 и ГРАЂ-12) попуњавају правна лица која су према Класификацији делатности (КД) разврстана у грађевинску делатност, у сектор Ђ – Грађевинарство, као и правна лица која нису разврстана у грађевинску делатност, али имају јединице које обављају грађевинске радове (у даљем тексту „извештајне јединице“).

ОБУХВАТ ГРАЂЕВИНСКИХ РАДОВА

Извештајем се обухватају подаци о грађевинским радовима оствареним на подручју Републике Србије.

Делатност

Обухвата се делатност дефинисана у Класификацији делатности, сектор Ђ – Грађевинарство, и то:

- припремни радови, који укључују рушење и демонтажу зграда и других објеката, чишћење земљишта, ископ темеља и друге земљане радове
- радови на подизању зграда и изградњи осталих објеката
- инсталациони и завршни радови на објектима
- изнајмљивање грађевинских машина и опреме за изградњу или рушење објеката, уз ангажовање руковоаца.

Врста радова

Обухватају се све врсте грађења, и то: радови на новим објектима (новоградња), доградња, реконструкције, промена намене (адаптација), побољшање постојећих објеката, као и поправке и одржавање.

Врсте грађевина

Обухватају се све врсте грађевина описане у *Класификацији врста грађевина*, тј. зграде и остале грађевине.

ИЗ ПОДАТАКА О ГРАЂЕВИНСКИМ РАДОВИМА ТРЕБА ИСКЉУЧИТИ:

- трошкове куповине земљишта
- трошкове и часове рада остварене на пословима пројектовања, премеравања земљишта, стручног надзора и контроле пројекта јер ове делатности, према Класификацији делатности, не спадају у грађевинарство
- порез на додату вредност (ПДВ).

НАЧИН ПОПУЊАВАЊА ОБРАЗАЦА ГРАЂ-11 И ГРАЂ-12

Код питања уз која су штампане црте, одговори се уписују на црте.

На остала питања на обрасцу одговара се уписивањем шифара у предвиђена поља или заокруживањем броја (шифре) крај једног од понуђених одговора.

Сви подаци на обрасцу уписују се као цели бројеви, без децимала, и то у јединици мере која је означена код појединих питања на обрасцу (хиљ. динара, m^2 , m^3).

Јединица мере „хиљ. динара“ значи да апсолутна вредност треба да се подели са хиљаду, односно, ако је, на пример, вредност изведених радова 300 000,00 динара, у поље треба уписати 300.

ИДЕНТИФИКАЦИОНИ ПОДАЦИ ЗА ИЗВЕШТАЈНУ ЈЕДИНИЦУ

У заглављу обрасца ГРАЂ-11 и ГРАЂ-12 дају се подаци о јединици за коју се подноси извештај.

а) Пословно име – Уписује се пословно име под којим предузеће послује. Ако се извештај односи на пословну јединицу, поред пословног имена предузећа уписује се и име јединице.

б) Матични број – Уписује се матични број под којим се предузеће води у Регистру. Део предузећа уписује и редни број дела предузећа под којим се води у Регистру.

в) Општина, место, улица, број и телефон – Уписују се адресни подаци правног лица.

г) Делатност (подразред) – Уписују се назив и шифра делатности у коју је сврстано правно лице према Класификацији делатности. Јединице уписују своју делатност, а не делатност правног лица у чијем се саставу налазе.

Напомена: Наведене идентификационе податке довољно је уписати само на упитнику ГРАЂ-12, а на извештаје ГРАЂ-11 може да се стави печат уместо њиховог уписивања.

УПУТСТВО ЗА ПОПУЊАВАЊЕ ОБРАСЦА ГРАЂ-12 (КОНТРОЛНИК)

Образац ГРАЂ-12 (контролник) попуњавају све извештајне јединице (грађевинска предузећа и јединице у саставу неграђевинских предузећа), без обзира на то да ли су у извештајној години изводиле грађевинске радове или нису и **без обзира на то да ли су радиле као главни извођачи радова или подизвођачи.**

Уколико извештајна јединица у посматраној години уопште није изводила грађевинске радове, ипак треба да попуни ГРАЂ-12 на следећи начин:

- да упише своје идентификационе податке,

- да одговори на питање 3.2, тј. треба да одговори да ли се бавила неком другом делатношћу или уопште није пословала у извештајној години, и

- да упише име и презиме особе која је попунила образац, да директор потпише и да стави печат фирме.

У ГРАЂ-12 (контролник) треба уметнути све попуњене извештаје ГРАЂ-11. Извештаји ГРАЂ-11 попуњавају се за појединачне врсте грађевина на којима су се изводили радови у току извештајне године.

ЗБИРНИ ПРЕГЛЕД ПОДАТАКА ИЗ ИЗВЕШТАЈА ГРАЂ-11

Број попуњених извештаја ГРАЂ-11 (пит. 1.1) – Треба уписати укупан број попуњених образаца ГРАЂ-11 који се умећу у контролник.

Укупна вредност радова у извештајној години, хиљ. дин (пит. 1.2) – Овај податак треба да буде једнак збиру података из упитника ГРАЂ-11, питање 9, па је зато дефинисан у делу упутства за попуњавање ГРАЂ-11.

Укупан број завршених станова у извештајној години (пит. 1.3) – Податак се добија сабирањем података о завршеним становима из извештаја ГРАЂ-11, питање 20, па је детаљније дефинисан у делу упутства за попуњавање ГРАЂ-11.

ПОДАЦИ О РАДНИЦИМА У ИЗВЕШТАЈНОЈ ГОДИНИ

Просечан број радника на градилиштима у земљи (пит. 2.1) – Обухватају се сви радници које је извештајна јединица ангажовала за рад на градилиштима без обзира на квалификацију, врсту радног односа (уговор о раду, уговор о делу или било која друга врста уговора и писменог или усменог споразума, радници изнајмљени посредством радних агенција или позајмљени од других предузећа) и дужину рада на градилишту.

Уколико се у (малим) предузећима радови на градилишту обављају уз непосредно учешће власника или руководиоца предузећа, чланова породице и сл., потребно је и њих укључити у ову групу радника.

Просечан број радника треба израчунати тако што се саберу подаци из месечних платних спискова или неке друге евиденције и поделе са дванаест, односно с бројем месеци у којима је предузеће радило (уколико није радило током читаве године).

Укупан број часова рада остварених на градилиштима у земљи (пит. 2.2) – Овај податак израчунава се тако што се саберу подаци о стварним часовима рада за све месеце у извештајној години. Укључују се стварно остварени часови радника (наведених код питања 2.1), и то часови у редовном радном времену, прековременом раду, ноћном раду, раду у недељу и за време државних празника, без обзира на то да ли су плаћени или нису.

ОСТАЛИ ПОДАЦИ О ПОСЛОВАЊУ У ИЗВЕШТАЈНОЈ ГОДИНИ

Коју је делатност извештајна јединица обављала осим грађевинских радова (пит. 3.1) – Треба укратко описати коју је делатност извештајна јединица обављала осим грађевинских радова. Тако, нпр., одговор на ово питање може бити: пројектовање, производња или продаја грађевинског материјала и других производа, угоститељство итд.

Ако извештајна јединица није обављала грађевинске радове (пит. 3.2) – треба да одговори коју је делатност обављала, односно да ли је уопште пословала у извештајној години.

Да ли је извештајна јединица у извештајној години изводила грађевинске радове у иностранству (пит. 3.3) – Треба да се заокружи један од понуђених одговора („да“, „не“). Предузеће ће одговорити да је обављало радове у иностранству ако је радове обављало на основу непосредног уговора са иностраним инвеститором, или посредством агенција и предузећа или као подизвођач других предузећа.

Подаци о врстама грађевинских радова које је извештајна јединица обављала у извештајној години (пит. 4) – У предвиђена поља извештајна јединица треба да упише проценат (%) вредности изведених радова које су радници које је она ангажовала (без радова подизвођача) остварили на појединим врстама грађевинских радова.

Уколико извештајна јединица није у могућности да да тачне податке, молимо да уради приближну процену.

УПУТСТВО ЗА ПОПУЊАВАЊЕ ИЗВЕШТАЈА ГРАЂ-11

За сваки објект на коме су се изводили грађевински радови у извештајној години попуњава се, по правилу, један посебан упитник ГРАЂ-11.

Ако су одговори на питања бр. 1-7 потпуно једнаки за неколико објеката, подаци о вредности (питања бр. 9 и 10) могу се уписати збирно, а код питања бр. 11 треба уписати број објеката који су обухваћени упитником.

Међутим, уколико главни извођачи граде нове или обнављају урушене зграде било које намене, односно ако на зградама обављају такве радове (доградња, адаптација) којима се добијају нови станови, тада се за сваку такву зграду обавезно попуњава посебан упитник без обзира на то што су одговори на сва питања на упитнику потпуно исти (као, нпр., код типских стамбених зграда или зграда у низу).

Извештајне јединице треба да попуне:

Прву страницу упитника, тј. „Податке о грађевинским радовима“. Њу попуњавају све извештајне јединице, за све врсте грађевинских радова.

Прву и другу страницу упитника, тј. „Податке о грађевинским радовима“ и „Податке о згради“. Њих попуњавају извештајне јединице које су главни извођачи радова за све врсте искључиво или претежно стамбених и нестамбених зграда, као и зграда са становима за одмор, уколико изводе радове на новим зградама, обнављању урушених зграда, доградњи и промени намене нестамбеног простора у нове станове.

Цео упитник, тј. „Податке о грађевинским радовима“, „Податке о згради“ и „Податке о становима“, попуњавају главни извођачи, и то за све зграде које имају станове, уколико изводе радове на новим зградама, обнављању урушених зграда, доградњи и промени намене нестамбеног простора у нове станове.

Извештајна јединица која није главни извођач радова на новим зградама, обнављању урушених зграда, доградњи и промени простора у нове станове попуњава само прву страницу упитника (Подаци о грађевинским радовима).

Поља предвиђена за „подручно одељење“ и „врсту упитника“ попуњава статистика.

У поље предвиђено за **редни број упитника** извештајна јединица уписује (на сваком упитнику) редни број од 1 па надаље, у низу. Не смеју се појавити два упитника са истим редним бројем у оквиру исте извештајне јединице.

ПОДАЦИ О ГРАЂЕВИНСКИМ РАДОВИМА

Грађевине су конструкције повезане с тлом (подземна и надземна градња, као и водоградња), за које се обављају грађевински радови, а направљене су од грађевинских материјала, готових производа и делова за уградњу. Припрема земље, сејање или сађење, и др., који служе у пољопривредне сврхе, не спадају у грађевинске радове.

Где се налази грађевина на којој су извођени радови (пит. 1) – За сваку **грађевину** на којој су извођени радови у извештајној години треба да се упише тачан назив општине и места (насеља).

За остале грађевине, тј. грађевине које нису зграде, треба да се упише:

- ако може тачно да се одреди место (насеље), уписује се назив општине и насеља
- ако не може да се одреди насеље, треба да се упише назив округа и општине, односно најближег насеља, уколико предузеће не зна тачан назив општине у којој се грађевина налази
- ако не могу да се одреде ни насеље ни општина, уписује се само назив округа.

Уколико се једна грађевина (нпр. путеви, железничке пруге, гасоводи итд.) протеже преко територија више општина, на црту треба да се упише општина у којој је предузеће претежно обављало радове у току извештајне године, односно у којој је остварило највећу вредност радова.

Инвеститор радова (пит. 2) – На предвиђену црту треба уписати ко је инвеститор.

Уколико је инвеститор физичко лице (грађани појединци, приватници), тада се на предвиђену црту уписује име и презиме особе или само одговор „да“.

Уколико је инвеститор правно лице (предузеће, државна тела, локална самоуправа, установе итд., без обзира на врсту својине), тада се на предвиђене црте уписује пословно име правног лица (фирме), седиште и заокружује облик својине правног лица.

Да ли сте главни извођач радова (пит. 3) – Одговара се заокруживањем броја (шифре) крај једног од наведених одговора.

Извештајна јединица заокружиће одговор „да“ у следећим случајевима:

- уколико је инвеститор њу одредио за главног извођача радова
- уколико по директном, писменом или усменом, уговору с инвеститором изводи све (главне) радове на грађевини, одређену фазу изградње грађевине или само неку врсту радова
- уколико изводи радове за сопствене потребе и рачун, тј. гради грађевине које су јој потребне за обављање сопствене делатности, за продају на тржишту или изнајмљивање.

Извештајна јединица одговара са „не“ ако је изводила радове на основу уговора с главним извођачем радова, или с неким другим грађевинским предузећем као подизвођач.

Година почетка изградње грађевине (пит. 4) – У предвиђено поље на обрасцу извештајна јединица уписује годину када је започела своје радове на грађевини, без обзира на то када је стварно започета изградња грађевине.

Да ли је грађевина завршена у извештајној години (пит. 5) – Одговара се заокруживањем броја (шифре) крај једног од наведених одговора.

Уколико је извештајна јединица главни извођач радова на објекту, или је изводила радове за сопствене потребе, одговара са „**да**“ уколико су завршени сви предвиђени радови (сопствени радови и подизвођача) како би грађевина могла да се користи у сврху за коју је намењена.

Остале извештајне јединице одговарају са „**да**“ уколико су на грађевини завршили свој део радова који су уговориле с инвеститором или с главним извођачем радова на основу подизвођачког односа.

Потпун назив и шифра грађевине према Класификацији врста грађевина (пит. 6) – На црте испод питања уписује се кратак опис грађевине, из ког се види њена намена, у складу с називима грађевина из Класификације врсте грађевина (стр. 16–18, или 19–34).

У предвиђена поља уписује се петомесна шифра грађевине (подкласа) из *Класификације врста грађевина* (стр. 16–18, или детаљнији опис: стр. 19–34).

За дограђене делове објекта шифра се одређује према намени дограђеног дела. У случају промене намене, објекат се разврстава у ону подкласу која одговара њеној новој намени.

Врста радова (пит. 7) – Одговара се заокруживањем броја (шифре) крај једног од наведених одговора.

Новоградња (шифра 1) подразумева изградњу нове грађевине на месту где пре није било никакве грађевине или је она постојала, али је уклоњена.

Новоградњом се сматра и поновна изградња (од темеља) зграда које су услед елементарних непогода, ратних разарања и сл. у потпуности срушене, или су биле толико оштећене да су морале потпуно да се сруше.

Новом изградњом пута или железничке пруге сматра се комплетно изграђен доњи или горњи строј с потпуним просецањем нове трасе, или с делимичним коришћењем старе трасе, при чему се потпуно мења доњи строј.

Доградња (шифра 2) подразумева доградњу нових делова грађевине (у хоризонталном или вертикалном смеру) на постојећу грађевину. То су грађевински радови којима се добијају нове употребне целине уз постојеће грађевине или на постојећим грађевинама, као нпр. потпуно нови стан или пословни простор, или нпр. продужење постојећих саобраћајница, водоводних, канализационих и других цевовода или комуникационих водова и сл. Овде се не обухвата проширење постојећих грађевина, нпр. доградња појединих соба или пословних простора, проширење саобраћајница или друга проширења којима се обично повећава капацитет постојећих грађевина.

Обнављање старих, урушених, напуштених зграда (шифра 3) подразумева грађевинске радове којима се најмање један стан или други простори у згради потпуно обнављају уз коришћење битних делова постојеће конструкције, сачуваних спољних pročелја зграда итд., иако су унутрашње таванске и зидне преграде потпуно порушене (нпр. због старости зграде, елементарних непогода, ратних разарања и сл.).

Адаптација нестамбеног простора у нове станове (шифра 4) подразумева промену намене нестамбеног простора у стамбени. То су грађевински радови којима се постојећем простору у згради (нпр. тавански или подрумски простор који до тада није био уређен за становање, гараже, простор у ком се обављала нека производна или услужна делатност) мења намена односно он се претвара у један или више станова.

Под *осталим адаптацијама простора у зградама* (шифра 5) подразумевају се грађевински радови којима постојећи простор у згради (нпр. стан, тавански или подрумски простор који до тада није био уређен за пословне сврхе, гараже, итд.) мења намену односно постаје пословни простор или се изводе радови којима се постојећи пословни простор прилагођава за другу пословну намену.

Побољшања постојећих грађевина јесу грађевински радови којима се битно побољшава употребна вредност грађевине (нпр. капацитет) односно продужује њено трајање.

У такве радове спадају:

Проширење грађевина (шифра 6). Подразумева грађевинске радове којима се проширују постојеће грађевине, нпр. доградња соба или помоћних просторија у постојећим становима или пословним просторијама, проширење саобраћајница ради веће пропусне моћи, замена постојећих цевовода и водова са онима који имају већи капацитет и сл.

Преpravке, обнављање и модернизација (шифра 7). Подразумева грађевинске радове којима се битно побољшавају квалитет, функција, капацитет и трајање постојеће грађевине. Овде се, дакле, обухватају радови којима се утиче на техничке особине битне за грађевину, као што су нпр. санација,

модернизација, радови због промене технолошког процеса у производњи итд. Овој групи радова припада и увођење инсталација гасовода, централног грејања, уређаја за климатизацију, лифтова и других инсталација у зграде у којима до тада није било тих инсталација.

Замена битних дотрајалих делова грађевина (шифра 8). Подразумева грађевинске радове којима се потпуно замењују дотрајали или услед разних непогода уништени битни делови грађевине, као нпр. комплетне кровне конструкције, степеништа, лифтови, прозори и сл. или комплетна замена дотрајалих електричних, водоводних и других инсталација, замена дотрајалих пруга на читавој траси или делу трасе, пресвлачење дела пута или читавог пута новим слојем асфалта итд.

Редовно одржавање и поправке (шифра 9). Представља грађевинске радове који се повремено обављају ради одржавања грађевине у употребном стању.

Грађевинска величина само за „Остале грађевине“ (пит. 8) – Као одговор на ово питање уписује се грађевинска величина само за грађевине из подручја „Остале грађевине“ према *Класификацији врста грађевина* (путеви, пруге, водовод итд.). За незавршене грађевине даје се величина целе грађевине према пројекту, а за завршене уноси се величина целе грађевине према стварном стању.

Грађевинска величина зграда које по *Класификацији врста грађевина* спадају у подручје „Зграде“ приказује се код података о згради (пит.12), на другој страни обрасца.

Ознаку јединице мере треба уписати на црту а у кућице њену вредност. На пример, ако је на питање бр. 6 дата шифра 21111, којој по Класификацији одговара јединица мере т, на питање се одговара тако што се на црти поред питања уписује т, а у кућице се уписује, на пример, 1200.

Код грађевина код којих се по Класификацији грађевинска величина не приказује, као одговор уписује се само црта.

Вредност радова у извештајној години, хиљ. дин. (пит. 9) – Уписује се вредност изведених радова на грађевини, коју је у току године извештајна јединица остварила с радницима које је непосредно ангажовала за извођење радова (стално запослени радници или радници узети за извођење радова по некој другој основи).

Да не би дошло до двоструког приказивања вредности радова, треба искључити вредност радова подизвођача.

Такође се искључује ПДВ, као и трошкови набавке земљишта, пројектовања и надзора јер те делатности према Класификацији делатности не припадају грађевинарству.

Вредност изведених грађевинских радова приказује се на основу привремених или годишњих обрачунских ситуација, договорених исплата према степену завршености радова или коначног обрачуна ако су радови завршени у извештајној години, без обзира на то да ли је инвеститор поједине обрачунске ситуације признао и платио или није.

Уколико обрачунска ситуација није испостављена, извештајна јединица треба да процени вредност изведених радова у извештајној години на основу повремених обрачуна и исплата, односно на основу стварно одрађених часова рада и материјала утрошеног у току године.

Пословни субјект који гради за сопствене потребе (нпр. градња стамбеног или пословног простора ради продаје на тржишту или за обављање сопствене делатности), као и у случајевима када не постоји писмени уговор са инвеститором, податке даје на основу сопствених трошкова за утрошене часове рада, грађевински материјал и производе за уграђивање, гориво итд.

Вредност свих радова на завршеној грађевини од почетка до краја грађења, хиљ. дин. (пит. 10) – На ово питање извештајна јединица одговара само ако је главни извођач радова (детаљан опис дат је код питања 3).

Податак се уписује само за завршене грађевине односно за грађевине на којима су завршени сви предвиђени радови (у извештајној и претходним годинама) које је извела извештајна јединица са сопственим радницима и с подизвођачима.

Уколико је обављен само део радова, а тиме грађевина односно предвиђени радови нису у целини завршени, податак се не уписује у ово поље.

Вредност радова од почетка до краја грађења не може бити мања од податка код питања 9, тј. од вредности радова изведених у току године.

Из податка о вредности радова на завршеној грађевини треба искључити ПДВ, као и трошкове набавке земљишта, пројектовања и надзора.

Број грађевина обухваћених извештајем (пит. 11) – По правилу, у предвиђено поље уписује се број 1, јер се упитник попуњава за једну грађевину.

Ако су одговори на питања бр. 1–7 потпуно једнаки за неколико грађевина, подаци о вредности (питања бр. 9 и 10) могу се дати збирно, а код питања бр. 11 треба уписати број грађевина које су обухваћене упитником.

Како је већ речено, збирни подаци не могу се давати за нове зграде и остале случајеве када су главни извођачи дужни да попуне податке на другој страни извештаја (питања бр. 12–23).

ПОДАЦИ О ЗГРАДИ

Зграде су сталне грађевине које имају кров и спољне зидове, изграђене су као самосталне употребне целине које пружају заштиту од временских и других спољних утицаја, а намењене су за становање, обављање неке делатности или за смештај и чување животиња, робе, опреме за различите производне и услужне активности итд.

У овом истраживању зградама се сматрају и грађевине које имају кров, али немају (све) зидове, нпр. настрешнице, као и грађевине које су претежно или потпуно смештене испод површине земље, нпр. склоништа, подземне гараже, продавнице и други пословни простори у подземним пролазима и сл.

Подаци о згради (и становима) приказују се само за нове зграде, за обновљене старе и урушене зграде, дограђене зграде, као и код промене намене нестамбеног простора у стамбени, и то у случају када је извештајна јединица главни извођач радова.

У супротном, могло би да се догоди да исту зграду (и станове) прикаже више извођача радова (нпр. подизвођачи).

Извештајна јединица која је на овим зградама изводила само део радова (нпр. инсталатерске и завршне радове) по директном уговору са инвеститором или као подизвођач не одговара на питања о згради и становима.

За незавршене радове на зградама дају се подаци према пројекту, а за завршене зграде према стварно изведеним радовима.

Грађевинска величина зграде (пит. 12) – Одговара се уписивањем података о величини зграде у предвиђене кућице. Кад је реч о новим зградама и обнављању урушених зграда, подаци о величини дају се за целу зграду, а за доградњу и промену намене дају се подаци о величини оног дела грађевине који се дограђује или мења намену.

Грађевинска величина зграде изражава се у две јединице мере, и то бруто површина у m^2 и бруто запремина у m^3 .

Бруто површина зграде (m^2) јесте збир површина свих етажа у згради које су обухваћене спољним зидовима, укључујући и дебљину спољних зидова.

Обухватају се етажне чији је под испод површине средње коте околног терена, као и приземља и све етажне изнад приземља, укључујући површине степеништа, лифтова, ходника, улаза, пролаза и сл., а искључују се површине балкона.

Бруто запремина зграде (m^3) јесте збир запремина свих наткривених делова зграде, укључујући и спољне зидове. Израчунава се тако што се грађевинска бруто површина одговарајућих делова зграде множи с висином тих делова.

Почетна кота висине зграде (или делова зграде) рачуна се од површине пода подрума или друге најниже етаже у згради до средње висине кровне конструкције, односно за зграде с равним кровом или терасом која је уједно таваница највишег спрата узима се кота горње површине равнoг крова или терасе.

Силоси и резервоари, према *Класификацији врста грађевина*, припадају подручју „Зграде“ и њихова се запремина приказује само у m^3 .

Наведене дефиниције јединица мера јесу општи статистички стандарди за приказивање величине зграде које препоручује Европска статистика и УН/Економска комисија за Европу. У појединачним случајевима, за израчунавање бруто површине или запремине зграде за које овде није дат детаљнији опис, извештајна јединица примениће важеће грађевинске стандарде код нас, при чему треба да води рачуна о томе да они битно не одступају од наведених европских стандарда.

Намена зграде (пит. 13) – Одговара се заокруживањем броја крај једног од наведених одговора.

Искључиво стамбена зграда (шифра 1) јесте она зграда која је у целини намењена за становање и нема просторије за обављање било какве делатности, али може да има гараже и друге заједничке просторије које су намењене за потребе корисника станова.

Искључиво стамбена зграда мора да има шифру стамбене зграде код питања бр. 6 и одговоре на питања „Подаци о становима“.

Претежно стамбена зграда (шифра 2) јесте зграда у којој преко 50% корисне површине заузимају станови и просторије које служе корисницима станова (гараже станара, оставе), а корисни простор намењен за обављање делатности мањи је од 50%.

Уколико је тачно 50% површине намењено за становање, а 50% је пословни простор, зграда се такође сврстава у ову групу.

Ове зграде код питања бр. 6 морају да имају шифру стамбене зграде и одговоре на питања „Корисна површина нестамбеног дела“ и „Подаци о становима“.

Претежно нестамбена зграда (шифра 3) јесте зграда у којој претежну површину, преко 50%, заузимају просторије намењене за обављање једне или више делатности, тј. стамбени простор заузима мање од 50% корисне површине зграде.

Претежно нестамбена зграда мора да има шифру нестамбене зграде код питања бр. 6 и одговоре на питања „Корисна површина нестамбеног дела“ и „Подаци о становима“.

Искључиво нестамбена зграда (шифра 4) у целини је намењена за обављање неке делатности, односно у свом саставу нема просторија намењених за становање.

Искључиво нестамбена зграда мора да има шифру нестамбене зграде код питања бр. 6 и одговор на питање „Корисна површина нестамбеног дела“ и нема одговоре на питања „Подаци о становима“.

Зграда искључиво са становима за одмор (шифра 5) јесте породична кућа или друга зграда у којој су сви станови изграђени за одмор. По правилу, инвеститор или купац ових станова јесте приватно лице које их користи за сопствене потребе. Ове зграде морају да имају шифру стамбене зграде код питања бр. 6 и одговоре на питања „Подаци о становима“.

Овде се не смеју сврстати апартмани и друге зграде за смештај гостију, чији су инвеститори правна или физичка лица која се баве угоститељском делатношћу. Такве зграде спадају у „искључиво нестамбене зграде“ и код питања бр. 6 имају шифру подкласе „Хотели и мотели“.

Напомињемо да се „Зграде за становање заједница“ (*Класификација врста грађевина*, шифра 11300) сврставају у „искључиво стамбене зграде“.

За зграде на којима се обавља доградња или промена намене, намена се одређује према дограђеном или адаптираном делу.

Систем грађења (пит. 14) – Одговара се заокруживањем броја крај једног од понуђених одговора.

Традиционални систем грађења (шифра 1) карактерише примена традиционалних (класичних) грађевинских материјала као што су: опека, камен, бетон и слично, на традиционални (занатски) начин, а са употребом само основних префабриката („монта“ и други носачи, надвратници и надпрозорници и сл.).

Под **полумонтажним системом** (шифра 2) подразумева се грађење под којим се мање од 50% грађевине изводи од грађевинских монтажних елемената који се уграђују најчешће сувим поступком, уз минимум мокрих процеса.

Под **монтажним системом** (шифра 3) подразумева се грађење у којем се 50% и више грађевине изводи од претходно произведених грађевинских монтажних елемената који се на градилишту појављују и уграђују најчешће сувим поступком.

Величина зграде у спратовима (пит. 15) – У предвиђена поља уписује се број етажа испод и изнад земље. У прво поље, *испод земље*, уписује се број спратова испод нивоа средње коте околног терена. У друго поље, *изнад земље*, уписује се највиша етажа изнад средње коте околног терена. Тако, нпр., ако зграда има само приземље, уписује се 00; ако има приземље и први спрат, уписује се 01; за приземље, први и други спрат уписује се 02, итд.

Приземље је прва етажа у згради изнад подрума и сутерена или изнад нивоа средње коте околног терена (ако зграда нема подрум) у коме се налазе изграђене стамбене или пословне просторије.

Сутерен је простор у згради чији се под налази испод нивоа средње коте околног земљишта и као такав припада етажама испод земље.

Поткровље се, по правилу, не убраја у спратове, међутим, ако је у том простору изграђен стан или пословни простор, тада се приказује као следећа етажа изнад последњег спрата зграде.

Ако зграда има међуспрат, између приземља и првог спрата, а то је обично у случајевима када су у делу приземља локали, треба га рачунати као приземље јер је конструктивно повезан с приземљем, а од првог спрата га дели заједничка међуспратна конструкција или заједничка таваница.

Полуспратови се јављају у случајевима када зграда има један или више спратова, а хоризонтална подела на спратове није спроведена у једној равни кроз целу зграду. Обично је подела урађена на половини зграде, а разлика у висини пода једног и другог дела је пола висине спрата тако да се два полуспрата које спаја доњи степенишни крак сматрају једним спратом.

Ако зграда нема на целој висини исти број спратова, број спратова рачуна се према највишем делу.

За зграде на којима се ради доградња одговара се према томе шта се дограђује. Ако се приземље дограђује у хоризонталном смеру (проширење), одговара се „приземна“, ако се дограђује први спрат, одговара се „једносратна“, итд.

Инсталације у згради (пит. 16) – Одговара се заокруживањем броја крај једног од понуђених одговора. Зграда је опремљена инсталацијама централног грејања ако су инсталације централног грејања предвиђене односно уграђене у читавој згради или делу зграде.

Одговор о централном грејању даје се тако што се заокружи један од понуђених одговора који се односи на начин испоруке топлоте, и то:

- даљинско, ако се топлота испоручује из јавне (месне) топлане
- етажно у згради (или становима), ако се просторије у згради греју топлотом испорученом из заједничке котларнице у згради (која може грејати једну зграду или неколико њих) или је предвиђено етажно грејање појединих станова или пословних просторија.
- нема, ако ни у једном делу зграде нису предвиђене односно уграђене инсталације централног грејања.

Гасовод. Зграда је опремљена инсталацијама гасовода ако су инсталације предвиђене односно уграђене у читавој згради или делу зграде. Под инсталацијама гасовода подразумевају се инсталације које служе за испоруку земног или других врста гаса преко мерача.

Лифт. Одговор „има“ даје се уколико је бар у једном улазу зграде предвиђен или постоји лифт (или више лифтова). Одговор „нема“ даје се ако у згради није предвиђен односно не постоји лифт.

Корисна површина нестамбеног (пословног) простора у зградама, m² (пит. 17) – У предвиђено поље на обрасцу уписује се податак о корисној површини пословних просторија у згради, без обзира на то да ли се оне налазе у искључиво или претежно нестамбеној згради или у претежно стамбеној згради. Под нестамбеним (пословним) просторијама подразумевају се просторије у којима се обавља производња добара или се пружају различите услуге (угоститељство, трговина, личне услуге), канцеларијске просторије било које намене, укључујући управу и банке, лекарске ординације, просторије у којима се обавља научна, просветна или културна делатност итд.

Корисна површина нестамбених просторија је површина пода мерена унутар зидова тих просторија. Искључују се површине подрума и поткровља који нису уређени као пословни простор, затим површине гаража које не служе за обављање делатности, котларница, остава и степеништа.

Уколико је зграда намењена искључиво за становање, односно ако је реч о згради искључиво са становима за одмор, код овог питања не може да постоји податак.

ПОДАЦИ О СТАНОВИМА

Станом се сматра свака грађевински повезана целина намењена за становање, која се састоји од једне или више соба са одговарајућим помоћним просторијама (кухиња, остава, предсобље, купатило, клозет и сл.) или без помоћних просторија, и има један или више посебних улаза директно из ходника, са степеништа, из дворишта или са улице.

Површина стана (m²) је корисна подна површина стана мерена унутар зидова стана.

Искључују се површине подрума и поткровља који нису уређени као стан или део стана, затим површине гаража, котларница, остава и сл., као и степеништа и друге заједничке просторије у зградама с више станова.

Уколико се дају подаци о становима у породичним кућама, у корисну површину стана не смеју се урачунати површине подрума, тавана, степеништа, или ходника који повезују два стана (сем ако повезују просторије истог стана), као и површине гаража, котларница и остава.

Као што је већ напоменуто, да не би дошло до вишеструког приказивања података о броју и површини станова, приказују се само станови које извештајна јединица гради као главни извођач, тј. по непосредном уговору са инвеститором или за сопствене потребе (нпр. ради продаје на тржишту).

Према томе, ако је извештајна јединица као подизвођач или кооперант изводила само инсталатерске или завршне радове на становима, или неку другу фазу изградње, не приказује податке о броју и површини станова, већ то приказује главни извођач радова.

За станове у зградама које се дограђују, или код адаптације нестамбеног простора у стамбени, у овај део обрасца уносе се подаци само у случају ако се дограђују или адаптирају потпуно нови станови. Међутим, ако се дограђује једна или више соба или неке помоћне просторије тако да се не повећава број станова него само проширује постојећи стан, онда се подаци о тој доградњи не уносе у овај део обрасца.

Не приказују се станови у зградама привременог карактера (бараке и сл.).

Предвиђени станови у згради према пројекту (пит. 18) – У одговарајућа поља уписују се број и површина свих станова предвиђених у згради, без обзира на то да ли су станови завршени, да ли је изградња у току, или је тек започело копање темеља. Податак о укупном броју и површини станова представља збир података датих у одговорима на питања бр. 19, 20 и 21.

Станови завршени пре извештајне године (пит. 19) – У одговарајућа поља уписују се број и површина станова који су завршени пре извештајне године, и као такви приказани су у ранијим извештајима, иако зграда није била завршена.

Станови завршени у извештајној години (пит. 20) – У одговарајућа поља уписују се број и површина станова завршених у извештајној години.

Завршеним станом сматра се само онај стан на коме су завршени сви предвиђени грађевински, инсталатерски и завршни радови.

Завршени станови се приказују према врсти стана, при чему се врста стана одређује према броју соба.

Соба је просторија намењена за становање, која је од других просторија стана одвојена сталним зидовима и има директну дневну светлост, а чија површина пода износи најмање 4m². Директним дневним светлом сматра се светло које се добија кроз прозор на самој просторији, а долази са отвореног простора (са улице или дворишта), терасе или светларника и слично.

Код једноипособних станова, тзв. пола собе приказује се као цела соба, па једноипособан стан треба разврстати као двособан. Исто важи за двоипособне, троипособне и остале сличне станове.

Собе мање од 4m² не приказују се у укупном броју соба, иако се њихова површина урачунава у укупну површину стана.

Гарсоњера је стан од једне собе, купатила и предсобља с малом, тзв. чајном кухињом (мањом од 4m²) или без ње.

Једноособан стан може да има једну собу и кухињу од најмање 4m², а може да има и друге помоћне просторије или једну собу и кухињу мању од 4m², без купатила, али са осталим помоћним просторијама или без њих, или једну собу без кухиње и купатила, али са осталим помоћним просторијама.

Гарсоњере и једноособни станови исказују се заједно.

Двособни, трособни, четворособни, петособни и вишесобни стан има две, три, четири, пет или више соба с помоћним просторијама или без њих.

Број станова који остају за изградњу после извештајне године (пит. 21) – У одговарајућа поља уписују се број и површина станова у згради који остају за изградњу после извештајне године, без обзира на то да ли је изградња тих станова већ започела или није.

Број завршених станова који имају кухињу (пит. 22) – На основу податка код питања бр. 18, у предвиђена поља треба уписати колико завршених станова у извештајној години има кухињу површине 4 и више m², а колико завршених станова има кухињу мању од 4m².

Број завршених станова у приватној својини (пит. 23) – На основу податка код питања бр. 18, у предвиђена поља треба уписати колико је завршених станова у извештајној години у приватној својини.

Станови су у приватној својини:

- уколико је инвеститор физичко или правно лице у приватној својини
- уколико су станови продати физичком или правном лицу у приватној својини
- уколико се станови граде посредством стамбених задруга.

Штампано у Републичком заводу за статистику Србије

**ГОДИШЊИ ИЗВЕШТАЈ О ЗГРАДАМА ГРАЂЕНИМ У ОРГАНИЗАЦИЈИ ИНДИВИДУАЛНИХ
ВЛАСНИКА (образац ГРАЂ -11а)**

ОПШТИ ДЕО

ПРАВНИ ОСНОВ ИСТРАЖИВАЊА

Годишње статистичко истраживање о зградама грађеним у организацији индивидуалних власника (образац ГРАЂ-11а) спроводи се на основу Закона о статистичким истраживањима и према годишњем Програму статистичких истраживања Републике Србије.

ЦИЉ ИСТРАЖИВАЊА

Годишњи извештај о зградама грађеним у организацији индивидуалних власника треба да обезбеди податке о зградама, њиховој завршености, врстама зграда, грађевинској величини, локацији, врсти инвеститора, опремљености инсталацијама, као и броју и површини станова.

Подаци о становима прикупљени овим истраживањем потребни су за анализу стања и предузимање мера у стамбеној изградњи. Осим информација за кориснике података у Републици Србији, подаци из овог истраживања користе се и за извршење обавеза Републичког завода за статистику према европској статистици УН/ЕЦЕ, ЕУ и другим међународним организацијама.

ПРЕДМЕТ ИСТРАЖИВАЊА

Предмет истраживања јесу све зграде на којима су се у току извештајне године изводили грађевински радови.

Под *зградама* грађеним у организацији индивидуалних власника подразумевају се зграде које су градили власници сопственом радном снагом, уз помоћ туђе радне снаге, или ангажовањем самосталних приватних предузимача и занатлија. Уколико је зграду делимично градило грађевинско предузеће (груби грађевински радови), а остатак радова изводио власник зграде, извештај се попуњава према овом упутству, с тим што податак о вредности, питање 6, треба да садржи вредност радова које је обавило грађевинско предузеће и вредност радова које је обавио власник.

Извештајем ГРАЂ–11а не прикупљају се подаци о зградама на којима радове од почетка до краја грађења изводе грађевинска предузећа (свих облика својине) за рачун индивидуалних власника.

Врста зграда

Обухватају се све врсте зграда према *Класификацији врста грађевина* (КВГ) из подручја 1, „Зграде“, то јест све стамбене и нестамбене зграде.

Врста градње

Извештајем се обухватају све зграде новоградње и доградње, без обзира на то да ли је надлежни орган издао дозволу за градњу, и то: зграде које имају станове (искључиво стамбене, претежно стамбене и претежно нестамбене), као и зграде које немају станове, а грађене су за обављање делатности угоститељства, трговине, занатства и пољопривреде. Осим ових, обухватају се и гараже уколико су грађене као посебне грађевине, као и викенд куће. Овим извештајем обухватају се и станови који су изграђени адаптацијом нестамбеног простора.

Не обухватају се зграде на којима су рађене реконструкције, адаптације (осим адаптација нестамбеног простора у стан) и велике оправке, нити зграде које се граде без темеља а чији су спољни зидови искључиво од дасака или плетара (тј. није коришћен тврди грађевински материјал). Не обухватају се ни

стамбене зграде од једне собе која је мања од 4m². **Доградња стамбених зграда обухвата се само ако се дограђује цео стан.** Уколико се дограђује соба или нека помоћна просторија, упитник се не попуњава, јер је у том случају реч о проширењу стана, а не о изградњи нове стамбене јединице. Али, уколико се на стамбеној згради дограђује локал за обављање неке привредне делатности, такве зграде се обухватају извештајем ради добијања информација о изградњи пословног простора.

ИЗВЕШТАЈНЕ ЈЕДИНИЦЕ

Извештај ГРАЂ-11а попуњава надлежни орган скупштине општине за зграде на својој територији које су грађене у организацији индивидуалних власника. Извештајем ГРАЂ-11а не прикупљају се подаци о зградама на којима радове, од почетка до краја грађења, изводе грађевинска предузећа (свих облика својине) за рачун индивидуалних власника.

Под зградама грађеним у организацији индивидуалних власника подразумевају се зграде које су градили власници сопственом радном снагом, уз помоћ туђе радне снаге, или ангажовањем самосталних приватних предузимача и занатлија. Уколико је зграду делимично градило грађевинско предузеће (груби грађевински радови), а остатак радова изводио власник зграде, извештај се попуњава према овом упутству.

УПУТСТВО ЗА ПОПУЊАВАЊЕ ГОДИШЊЕГ ИЗВЕШТАЈА О ЗГРАДАМА ГРАЂЕНИМ У ОРГАНИЗАЦИЈИ ИНДИВИДУАЛНИХ ВЛАСНИКА И ДЕФИНИЦИЈЕ

ОПШТЕ УПУТСТВО ЗА ПОПУЊАВАЊЕ ОБРАЗАЦА ГРАЂ-12а и ГРАЂ-11а

За сваку зграду (стамбену и нестамбену) попуњава се посебан образац ГРАЂ-11а.

Сви обрасци ГРАЂ-11а који се односе на подручје једне општине умећу се у један Контролник Грађ-12а. На образац Контролника ГРАЂ-12а уписује се назив општине на чијем се подручју зграде налазе. За зграде започете у извештајној години треба у Контролнику уписати укупан број попуњених образаца ГРАЂ-11а, вредност изведених радова, као и укупан број и површину завршених станова.

Приликом попуњавања извештаја треба користити *Класификацију врста грађевина* (КВГ), која је урађена за потребе статистичких истраживања у Републици Србији тако што су преузети структура и садржај свих нивоа *Класификације врста грађевина* Европске заједнице, с тим да су неке класе додатно рашчлањене.

У *Класификацији врста грађевина* све су грађевине подељене на два основна подручја:

- подручје 1, „Зграде“, и
- подручје 2, „Остале грађевине“.

У овом статистичком истраживању обухватају се само оне грађевине које припадају подручју 1, „Зграде“.

Зграде се класификују према нижем нивоу, што значи да се у одговарајућа поља на статистичким упитницима уписује петоцифрена шифра зграде.

На сва питања уз која су одштампане црте, одговори се уписују на црте. На остала питања у упитнику одговара се уписивањем одговора у предвиђена шифарска поља, која се увек попуњавају с десна на лево, односно заокруживањем броја поред једног од одговора. На свако питање може се дати само један одговор.

Сви подаци уписују се као цели бројеви, без децимала, а према јединици мере која је означена код појединих питања на обрасцу (m², m³).

ПОПУЊАВАЊЕ ПОДАТАКА О ЗГРАДАМА ГРАЂЕНИМ У ОРГАНИЗАЦИЈИ ИНДИВИДУАЛНИХ ВЛАСНИКА

Контролник ГРАЂ-12а

У контролнику, на предвиђене црте треба да се упише назив општине на чијем су подручју зграде за које су попуњени извештаји ГРАЂ-11а.

Табела А. Збирни преглед – попуњава се за зграде започете у извештајној години.

Укупан број попуњених образаца ГРАЂ-11а (кол. 2) – Уписује се укупан број попуњених образаца ГРАЂ-11а који се односе на подручје исте општине.

Вредност изведених радова у току извештајне године (кол. 3) – Податак се добија сабирањем вредности изведених радова на згради на основу извештаја ГРАЂ-11а (пит. 6).

Укупан број и површина завршених станова (кол. 4. и 5) – Подаци се добијају сабирањем броја односно површине завршених станова из извештаја ГРАЂ-11а, (пит. 17), који су детаљније дефинисани у упутству за попуњавање извештаја ГРАЂ-11а.

Образац ГРАЂ-11а

Редни број упитника ГРАЂ-11а у оквиру општине – Уписује се редни број упитника ГРАЂ-11а у оквиру општине.

Редни број упитника односи се на све зграде обухваћене истраживањем ГРАЂ-11а у извештајној години. Наиме, зграде које су започете ранијих година и нису завршене до почетка извештајне године дају се у виду листинга на којима је потребно уписати одређене податке у складу с грађевинским активностима на тим зградама у току године за коју се прикупљају подаци. На листингу, свака зграда има свој редни број унутар општине односно насеља, који се налази у првој колони листинга. Последњи број на листингу представља број зграда које су остале незавршене. Тај број треба да се повећа за један и да се упише као први редни број упитника на првом извештају ГРАЂ-11а који се попуњава за зграде започете у извештајној години. Затим се остали упитници нумеришу у непрекидном низу. Последњи редни број треба да буде једнак збиру последњег редног броја с листинга и укупног броја нових упитника и представља укупан број зграда на којима су извођени радови у току извештајне године.

Име и презиме власника зграде, као и улица и кућни број, уписују се у предвиђене кућице.

ПОДАЦИ О ЗГРАДИ

Зграде су сталне грађевине које имају кров и спољне зидове, изграђене су као самосталне употребне целине које пружају заштиту од временских и других спољних утицаја, а намењене су за становање, обављање неке делатности или за смештај и чување животиња, робе, опреме за различите производне и услужне делатности итд. У овом истраживању зградама се сматрају и грађевине које имају кров, али немају (све) зидове, нпр. настрешнице, као и грађевине које су претежно или потпуно смештене испод површине земље, нпр. склоништа, подземне гараже, продавнице и други пословни простори у подземним пролазима и сл.

Подаци о згради (и становима) исказују се само за нове зграде, обновљене старе и урушене зграде, дограђене и надограђене зграде, као и код промене намене нестамбеног простора у стамбени.

По правилу, обухватају се само зграде за које су издате грађевинске дозволе. То уједно значи да обухват појаве, односно логичност укупног податка (резултата) за поједини град или општину може да се контролише поређењем с подацима о издатим грађевинским дозволама. Изузетно, уколико се приликом обиласка терена пронађе стамбена зграда од чврстог материјала која је грађена у извештајној години, а за коју није издата грађевинска дозвола, али ни решење о рушењу (нпр. у току је поступак легализације), зграда се приказује у извештају и на полеђини обрасца ГРАЂ-11а треба да се означи да је реч о згради за коју није издата грађевинска дозвола.

За завршене зграде новоградње подаци се дају према стварном стању, а за незавршене према пројекту или, ако нема пројекта, онда према предвиђању власника каква ће зграда бити као завршена. За доградњу се подаци дају само за дограђени део.

Где се зграда налази (пит. 1) – Уписују се подаци о локацији зграде, општина, место, улица и кућни број, ако га има. Уколико насеље (или део насеља у коме се зграда налази) нема улице и/или кућне

бројеве, треба да се упише име дела насеља (кварт, предео) по коме може да се установи где се та зграда налази.

Инвеститор радова (пит. 2) – На предвиђену црту треба да се упише ко је инвеститор. Уколико је инвеститор *физичко лице* (грађани појединци, приватници), тада се на предвиђену црту уписују име и презиме особе, а ако је инвеститор *правно лице* (предузеће, државна тела, локална самоуправа, установе итд.), тада се на предвиђене црте уписује пословно име правног лица (фирме) и седиште и заокружује облик својине правног лица.

Година издавања грађевинске дозволе (пит. 3) – Уписује се година кад је дозвола издата.

Година почетка изградње зграде (пит. 4) – Уписује се година кад је отпочела изградња, доградња односно адаптација зграде.

Да ли је зграда завршена у извештајној години (пит. 5) – На ово питање одговара се „да“ ако су на згради завршени сви предвиђени грађевински радови, занатски радови и инсталације, тако да зграда може да се користи за становање. Међутим, ако неки од предвиђених радова нису завршени, на ово питање одговара се „не“. Изузетно, зграде које су насељене а код којих још није завршена фасада (а сви остали предвиђени радови јесу завршени) сматрају се завршеним.

Вредност изведених радова на згради у току године, у хиљадама динара (пит. 6) – Податак о вредности изведених радова у току године треба да садржи:

а) Вредност целокупног грађевинског и занатског материјала који је утрошен у току године, без обзира на то да ли је материјал купљен, или је употребљен материјал од неке старе порушене зграде или је власник, који гради зграду, узео грађу из своје шуме или је сам правио опеку и сл. Вредност утрошеног материјала који није купљен треба да се процени према важећим ценама у конкретном месту;

б) Укупан износ који је у току године плаћен радницима за њихов рад на грађењу зграде, као и процењену вредност рада власника и његових укућана, сродника и сл.;

в) Трошкове превоза материјала, у које се укључују и процењени трошкови превоза уколико је превоз обављао сам власник;

г) Вредност радова које је обавило грађевинско предузеће уколико је делимично учествовало у изградњи зграде.

У укупну вредност радова **не урачунава** се прибављање и комунално опремање земљишта на коме се гради зграда.

Врста радова на згради (пит. 7) – Заокружује се један од наведених одговора.

Под *новоградњом* (шифра 1) подразумева се изградња нове зграде на месту где није постојала никаква зграда, или је постојала па је срушена. Новоградњом се сматра и поновна изградња, од темеља, зграда које су потпуно порушене због елементарних непогода, ратних разарања и слично, или су биле толико оштећене да су морале да буду потпуно срушене. У новоградњу се укључује и обнова старих, урушених и напуштених зграда. То су грађевински радови којима се најмање један стан или други простори у згради потпуно обнављају уз коришћење битних делова постојеће конструкције, сачуваних спољних зидова зграда итд., иако су унутрашње зидне и таванске преграде потпуно урушене (нпр. због старости зграде, елементарних непогода и сл.)

Не обухватају се зграде обновљене у извештајној години које су имале само (мања или већа) оштећења услед елементарних непогода, ратних разарања и слично (нпр. урушене кровне конструкције, порушен део зида, без прозора, врата и сл.).

Под *доградњом* (шифра 2) подразумева се дозиђивање на постојећу зграду, и то у хоризонталном смеру (проширивање) и у вертикалном смеру (дозиђивање нових спратова). То су грађевински радови којима се добијају нове употребне целине уз постојеће грађевине или на њима, као нпр. потпуно нови стан или пословни простор.

Не обухвата се проширење постојећих грађевина, употребних целина, нпр. доградња појединих соба у постојећем стану или пословном простору.

Под *адаптацијом* (шифра 3) подразумева се промена намене нестамбеног простора у стамбени. То су грађевински радови којима се постојећем нестамбеном простору у згради (нпр. тавански или подрумски простор који до тада није био уређен за становање, гараже, простор у којем се обављала нека производна или услужна делатност) мења намена односно он постаје стамбени (један или више станова).

Намена зграде (пит. 8) – Заокружује се један од наведених одговора.

За зграде које се дограђују или код адаптације нестамбеног простора у станове, намена зграде одређује се према дограђеном или адаптираном делу.

Искључиво стамбена зграда (шифра 1) јесте она зграда која је у целини намењена за становање и нема просторије за обављање било какве делатности, али може да има гараже и друге заједничке просторије које су намењене за потребе корисника станова.

Искључиво стамбена зграда мора да има шифру стамбене зграде код питања 9, „Врста зграде“, и одговоре на питања „Подаци о становима“ (питања од 15. до 20). Зграде у којима се нестамбени простор претвара у станове, тј. све оне зграде које код питања 7, „Врста радова на згради“, имају одговор 3, добијају шифру у оквиру одељка „11“ (КВГ).

Претежно стамбена зграда (шифра 2) јесте зграда у којој преко 50% корисне површине заузимају станови и просторије које служе корисницима станова (гараже станара, оставе), а корисни простор намењен за обављање делатности мањи је од 50%. Уколико је тачно 50% површине намењено за становање, а 50% је пословни простор, зграда се такође разврстава у ову групу.

Ове зграде код питања 9, „Врста зграде“, морају да имају шифру стамбене зграде и одговоре на питања „Корисна површина нестамбеног (пословног) простора“ и „Подаци о становима“.

Претежно нестамбена зграда (шифра 3) јесте зграда у којој претежну површину, преко 50%, заузимају просторије намењене за обављање једне или више делатности, тј. стамбени простор заузима мање од 50% корисне површине зграде.

Претежно нестамбена зграда мора да има шифру нестамбене зграде код питања 9, „Врста зграде“, и одговоре на питања „Корисна површина нестамбеног (пословног) простора“ и „Подаци о становима“.

Искључиво нестамбена зграда (шифра 4) у целини је намењена за обављање неке делатности, односно у свом саставу нема просторија намењених за становање.

Ове зграде на питање 9, „Врста зграде“, морају да имају шифру нестамбене зграде и одговор на питање „Корисна површина нестамбеног простора“, а не смеју да имају одговоре на питања „Подаци о становима“.

Зграда искључиво са становима за одмор (шифра 5) јесте породична кућа или друга зграда у којој су сви станови изграђени за одмор. По правилу, инвеститор или купац ових станова јесте приватно лице које их користи за сопствене потребе.

Ове зграде морају да имају шифру стамбене зграде и одговоре на питања „Подаци о становима“.

Овде се не смеју сврстати апартмани и друге зграде за смештај гостију, чији су инвеститори правна или физичка лица која се баве угоститељском делатношћу. Такве зграде спадају у „искључиво нестамбене зграде“ и код питања 9, „Врста зграде“, имају шифру подкласе „Хотели и мотели“.

Напомињемо да се „Зграде за становање заједница“ (КВГ, шифра 11300) сврставају у „искључиво стамбене зграде“.

Врста зграде (пит. 9) – На црте испод питања уписује се кратак опис зграде, из ког се види претежна намена нове зграде или дограђеног дела, а према називима врсте зграда у *Класификацији врста грађевина* (стр. 19–26).

У предвиђена шифарска поља уписује се петоцифрена шифра грађевине (подкласа) из *Класификације врста грађевина* (колоне „Шифра подкласе“, стр. 19–26). У случају промене намене нестамбеног простора у станове, новонамењени део разврстава се у одговарајућу подкласу дела 11 „Стамбене зграде“ (стр. 19).

Систем грађења (пит. 10) – Одговара се заокруживањем броја поред једног од понуђених одговора.

Традиционални систем грађења (шифра 1) карактерише примена традиционалних (класичних) грађевинских материјала као што су: опека, камен, бетон и слично, на традиционални (занатски) начин, а са употребом само основних префабриката („монта“ и други носачи, надпрозорници и надвратници и сл.).

Под *полумонтажним системом* (шифра 2) подразумева се грађење под којим се мање од 50% грађевине изводи од грађевинских монтажних елемената који се уграђују најчешће сувим поступком, уз минимум мокрих процеса.

Под *монтажним системом* (шифра 3) подразумева се грађење у којем се 50% и више грађевине изводи од претходно произведених грађевинских монтажних елемената који се на градилишту појављују и уграђују најчешће сувим поступком.

Величина зграде у спратовима (пит. 11) – У предвиђена поља уписује се број спратова испод и изнад земље.

У прво поље, *испод земље*, уписује се број спратова испод нивоа средње коте околног терена, и то за подруме и сутерене у стамбеним и пословним зградама, подземне гараже, пословне просторе у подземним пролазима, склоништа итд.

Подрум је етажа чији се под налази испод површине земљишта које окружује зграду, на дубини већој од 1m.

Сутерен је етажа чији се под налази испод површине земљишта које окружује зграду, на дубини мањој од 1m.

У друго поље, *изнад земље*, уписује се највиша етажа изнад средње коте околног терена. Тако, нпр., ако зграда има само приземље, уписује се 00; ако има приземље и први спрат, уписује се 01; за приземље, први и други спрат уписује се 02, итд.

Приземље је прва етажа у згради изнад подрума и сутерена или изнад нивоа средње коте околног терена (ако зграда нема подрума) у коме се налазе изграђене стамбене или пословне просторије.

Поткровље се, по правилу, не убраја у спратове, међутим, ако је у том простору изграђен стан или пословни простор, тада се приказује као следећа етажа изнад задњег спрата зграде.

Ако зграда има међуспрат, између приземља и првог спрата, а то је обично у случајевима када су у делу приземља локали, треба га рачунати као приземље јер је конструктивно повезан с приземљем, а од првог спрата га дели заједничка међуспратна конструкција или заједничка таваница.

Полуспратови се јављају у случајевима када зграда има један или више спратова, а хоризонтална подела на спратове није спроведена у једној равни кроз целу зграду. Обично је подела урађена на половини зграде, а разлика у висини пода једног и другог дела је пола висине спрата тако да се два полуспрата које спаја доњи степенишни крак сматрају једним спратом.

Спратови се броје с највише стране зграде. Ако зграда нема на целој висини исти број спратова, број спратова рачуна се према највишем делу.

Кад је реч о зградама на којима се ради доградња, одговара се према томе шта се дограђује. Ако се приземље дограђује у хоризонталном смеру (проширење), одговара се „приземна“, ако се дограђује први спрат, одговара се „једноспратна“, итд.

Инсталације у згради (пит. 12) – Зграда има инсталације водовода, канализације и централног грејања ако су инсталације уграђене у читавој згради или делу зграде. За зграде које се дограђују или којима се мења намена одговара се само за дограђени, односно адаптирани део. Код завршених зграда одговор се уписује према постојећем стању, а код незавршених зграда уписују се одговарајуће инсталације предвиђене пројектом. На питања се одговара заокруживањем броја поред једног од понуђених одговора.

Водовод – Одговор „има“ (шифра 1) даје се када у стану, односно згради, постоје водоводне инсталације без обзира на то да ли су прикључене на јавни водовод, на хидрофор или специјалне пумпе или се вода доводи слободним падом. Одговор „нема“ (шифра 2) даје се када у стану, односно згради, нису постављене водоводне инсталације.

Канализација – Одговор „има“ (шифра 1) даје се када у стану, односно згради, постоје канализационе инсталације без обзира на то да ли су прикључене на јавну канализациону мрежу или неки други уређај или начин одвођења (септичка јама и слично). Одговор „нема“ (шифра 2) даје се када у стану нису постављене канализационе инсталације.

Централно грејање – Одговор се даје тако што се заокружи један од понуђених одговора који се односи на начин испоруке топлоте, и то:

- даљинско, ако се топлота испоручује из јавне (месне) топлане (шифра 1)
- етажно у згради (или становима), ако се просторије у згради греју топлотом испорученом из заједничке котларнице у згради (која може грејати једну зграду или неколико њих) или је предвиђено етажно грејање појединих станова или пословних просторија (шифра 2) и
- нема, ако ни у једном делу зграде нису предвиђене односно уграђене инсталације централног грејања (шифра 3).

Лифт – Одговор „има“ (шифра 1) даје се уколико бар у једном улазу зграде постоји лифт (или више лифтова). Одговор „нема“ (шифра 2) даје се ако у згради не постоји лифт.

Грађевинска величина зграде (пит. 13) – Подаци о величини за зграде новоградње дају се за целу зграду, а за доградњу, односно адаптацију, дају се подаци о величини оног дела зграде који се дограђује или коме се мења намена. За незавршене зграде даје се величина зграде према пројекту, а за завршене уноси се величина зграде према стварном стању. Питање о грађевинској величини односи се на димензије зграде, тј. на дужину, ширину и висину (у метрима), а одговор се уписује на предвиђене црте. Бруто површина изражава се у m^2 , а запремина у m^3 .

Бруто површина зграде (m^2) јесте збир површина свих етажа у згради које су обухваћене спољним зидовима, укључујући и дебљину спољних зидова. Обухватају се етаже чији је под испод површине средње коте околног терена, као и приземља и све етаже изнад приземља, укључујући површине степеништа, лифтова, ходника, улаза, пролаза и сл., а искључују се површине балкона.

Бруто запремина зграде (m^3) јесте збир запремина свих наткривених делова зграде, укључујући спољне зидове. Израчунава се тако што се грађевинска бруто површина одговарајућих делова зграде множи с висином тих делова. Почетна кота висине зграде (или делова зграде) рачуна се од површине пода подрума или друге најниже етаже у згради до средње висине кровне конструкције, односно за зграде с равним кровом или терасом која је уједно таваница највишег спрата узима се кота горње површине равног крова или терасе.

Према *Класификацији врста грађевина*, подручју „Зграде“ припадају и силоси и резервоари чија се запремина исказује само у m^3 .

Запремина резервоара и силоса је запремина шупљине тих грађевина, без дебљине спољних зидова и облога.

Наведене дефиниције физичких јединица мере јесу општи статистички стандарди за приказивање величине зграде које препоручују Европска статистика и УН/Економска комисија за Европу. У појединачним случајевима за израчунавање бруто површине или запремине зграде за које овде није дат детаљнији опис, извештајна јединица примениће важеће грађевинске стандарде код нас, при чему треба да води рачуна о томе да они битно не одступају од наведених европских стандарда.

Корисна површина нестамбеног простора у зградама, m^2 (пит. 14) – Податак о корисној површини нестамбеног (пословног) простора у згради уписује се за нове зграде и дограђене делове.

У предвиђено поље на обрасцу уписује се податак о корисној површини нестамбених простора у згради, без обзира на то да ли се оне налазе у искључиво или претежно нестамбеној згради или у претежно стамбеној згради. Под нестамбеним просторима подразумевају се просторије у којима се обавља производња добара или се пружају различите услуге (угоститељство, трговина, личне услуге, за

пољопривредне сврхе, и друго), канцеларијске просторије било које намене, укључујући управу и банке, лекарске ординације, просторије у којима се обавља научна, просветна или културна делатност итд.

Корисна површина нестамбеног простора је површина пода мерена унутар зидова тих просторија. Искључују се површине подрума и поткровља које нису уређене као пословни простор, затим површине гаража које не служе за обављање делатности, котларница, остава и степеништа.

Уколико је зграда намењена искључиво за становање или је реч о згради искључиво са становима за одмор, код овог питања не може да постоји податак.

ПОДАЦИ О СТАНОВИМА

Станом се сматра свака грађевински повезана целина намењена за становање, која се састоји од једне или више соба са одговарајућим помоћним просторијама (кухиња, остава, предсобље, купатило, клозет и сл.) или без помоћних просторија, и има један или више посебних улаза директно из ходника, са степеништа, из дворишта или са улице.

Корисна површина стана (m²) је подна површина стана мерена унутар зидова стана. Укупна корисна површина стана је збир површина подова свих соба, кухиње, купатила, клозета, ходника и осталих помоћних просторија у саставу стана. Искључују се површине подрума и поткровља који нису уређени као стан или део стана, затим површине гаража, котларница, остава (нпр. у породичним кућама) и сл., као и степеништа и друге заједничке просторије у зградама с више станова.

Уколико се дају подаци о становима у породичним кућама, у корисну површину стана не смеју да се урачунају површине подрума, тавана, степеништа, или ходника који повезују два стана (сем ако повезују просторије истог стана), као и површине гаража, котларница и остава.

За станове у зградама који се дограђују, или код адаптације нестамбеног простора у стамбени, уносе се подаци само у случају ако се дограђују или адаптирају комплетни станови. Међутим, ако се дограђује једна или више соба или неке помоћне просторије тако да се не повећава број станова него само проширује постојећи стан, онда се подаци о тој доградњи не уносе.

Не приказују се станови у зградама привременог карактера (бараке и сл.), као и собе или станови у зградама за становање заједница (зграде за самце – хотелског типа, домови пензионера и сл.).

Предвиђени станови у згради према пројекту (пит. 15) – Као одговор на ово питање даје се податак о броју и површини свих предвиђених станова у згради, што значи, како оних који су већ завршени тако и оних чија је изградња у току или још није почела. Овај податак треба да представља збир података датих у одговорима на питања бр. 16, 17 и 18. Одговор на ово питање могуће је дати само кад је реч о оним зградама за које је код питања бр. 8 заокружен одговор 1–3 или 5.

Станови завршени пре извештајне године (пит. 16) – Приликом давања одговора на ово и следеће питање треба имати у виду шта се према методологији овога извештаја сматра завршеним станом.

Завршеним станом сматра се само онај стан на коме су завршени сви предвиђени грађевински радови, занатски радови и инсталације. Код овог питања дају се подаци за станове у згради који су завршени пре извештајне године, тј. за станове који су приказани као завршени у ранијим годишњим извештајима.

Станови завршени у извештајној години (пит. 17) – У одговарајућа поља уписују се број и површина станова завршених у извештајној години. Одговори на ово питање дају се само за завршене станове у извештајној години, према наведеној врсти стана, али имајући у виду шта се сматра завршеним станом. Станови који су у потпуности или делимично насељени, иако на њима нису завршени сви предвиђени грађевински и занатски радови и инсталације, не сматрају се завршеним. Код искључиво стамбених зграда које имају само један стан, стан се може исказати као завршен само у случају ако је и зграда исказана као завршена код питања бр. 5 у овом упитнику.

Завршени станови се приказују према врсти стана, при чему се врста стана одређује према броју соба.

Соба је просторија намењена за становање, која је од других просторија стана одвојена сталним зидовима и има директну дневну светлост, а чија површина пода износи најмање 4 m². Директним

дневним светлом сматра се светло које се добија кроз прозор на самој просторији, а долази са отвореног простора (са улице или дворишта), терасе или светларника и слично.

Код једноипособних станова, тзв. пола собе приказује се као цела соба, па једноипособан стан треба разврстати као двособан. Исто важи за двоипособне, троипособне и остале сличне станове. Собе мање од 4 m² не приказују се у укупном броју соба, иако се њихова површина урачунава у укупну површину стана.

Гарсоњера је стан од једне собе, купатила и предсобља с малом, тзв. чајном кухињом (мањом од 4 m²) или без ње.

Једноособан стан може да има једну собу и кухињу од најмање 4 m², а може да има и друге помоћне просторије или једну собу и кухињу мању од 4 m², без купатила, али са осталим помоћним просторијама или без њих, или једну собу без кухиње и купатила, али са осталим помоћним просторијама. Гарсоњере и једноособни станови приказују се заједно.

Двособни, трособни, четворособни, петособни и вишесобни стан има две, три, четири, пет или више соба с помоћним просторијама или без њих.

Станови који остају за изградњу после извештајне године (пит. 18) – Код овог питања приказују се број и површина свих станова који остају за изградњу после извештајне године без обзира на то да ли је изградња тих станова већ отпочела или још није (на пример, изграђени су само темељи).

Број станова завршених у извештајној години који имају клозет и купатило (пит. 19) – На основу податка код питања 17, у предвиђена поља уписује се број завршених станова у извештајној години који имају клозет и број станова који имају купатило. Сматра се да стан има:

Купатило ако у стану има просторију у којој се налази када или туш (или и једно и друго) и у којој су уведене инсталације водовода и канализације;

Клозет ако у свом саставу има санитарни уређај (клозет) без обзира на то да ли се налази у купатилу или у посебној просторији унутар стана.

Број завршених станова који имају кухињу (пит. 20) – На основу податка код питања 17, у предвиђена поља треба уписати колико завршених станова у извештајној години има кухињу површине 4 и више m², а колико завршених станова има кухињу мању од 4 m².

Кухиња је посебна просторија унутар стана, која је приликом изградње стана или каснијим грађевинским радовима предвиђена (адаптирана) за кување. Уколико се кухиња састоји од два дела, и то од дела који се користи као трпезарија и радног дела у којем се кува, а који нису одвојени целим зидом, површина целе просторије сматра се као површина кухиње. Међутим, ако се уз кухињу налази још и соба за дневни боравак која од кухиње није одвојена целим зидом, тада та два дела треба одвојено приказати, тј. површину дела у којем се кува треба посматрати као кухињу, а део који служи као дневни боравак треба урачунати у број соба.

Упутство се може преузети с почетне стране нашег веб сајта: www.statserb.sr.gov.yu (обрасци, грађевинарство).

Штампано у Републичком заводу за статистику Србије

УПУТСТВО О НАЧИНУ ПРИКУПЉАЊА (АЖУРИРАЊА) ПОДАТАКА ЗА ГОДИШЊИ ИЗВЕШТАЈ О ЗГРАДАМА ГРАЂЕНИМ У ОРГАНИЗАЦИЈИ ИНДИВИДУАЛНИХ ВЛАСНИКА У ИЗВЕШТАЈНОЈ ГОДИНИ (ГРАЂ-11а, за зграде које су у години пре извештајне остале незавршене)

Годишњи извештај за зграде грађене у организацији индивидуалних власника у извештајној години, који је дат на листингу, представља све незавршене зграде из претходне године. *Подаци* о незавршеним зградама добијени су на основу извештаја из године пре извештајне, као и из ранијих година. За сваку незавршену зграду дата су само питања која су подложна променама. За податке на листингу који се попуњавају на основу овог упутства важи и упутство за попуњавање извештаја ГРАЂ-11а.

Подаци на листингу дати су по подручним одељењима. Унутар подручних одељења зграде су сортиране по општинама тог одељења. Називи подручног одељења и општине дати су изнад заглавља. У оквиру општине су насеља по азбучном реду, и у сваком насељу излистане су све зграде које су у претходној години остале незавршене и о којима треба да се дају нови подаци за извештајну годину. Последњи редни број (колона 1) код сваке општине представља укупан број незавршених зграда у претходној години за ту општину.

УПУТСТВО ЗА ПОПУЊАВАЊЕ (АЖУРИРАЊЕ) ЛИСТИНГА

Подаци на листингу, где је свака зграда приказана у два реда, представљају све зграде које нису завршене у претходној години. У првом реду су редни број за извештајну годину и редни број из претходне, затим име и презиме власника, улица и кућни број и, у загради, година почетка изградње те зграде, као и њена шифра према *Класификацији врста грађевина*. У другом реду су подаци који треба да се попуне тако што се стари податак прецрта и изнад њега упише нови.

1. *Редни број упитника (кол. 1, први ред)* – представља редни број зграде (извештаја) у оквиру општине, односно њену идентификацију у извештајној години – **НЕ СМЕ ДА СЕ МЕЊА**.
2. *Редни број из 2005. године (кол. 2, први ред)* – представља редни број зграде (извештаја) за 2005. годину и треба да омогући повезивање зграда из претходне године с текућом. – **НЕ ТРЕБА ДА СЕ МЕЊА**.
3. *Име и презиме власника зграде, адреса власника зграде (кол. 3, први ред)* – не треба да се мењају, сем ако су погрешни.

После адресних података, у загради се налазе година почетка изградње и шифра зграде (према *Класификацији врста грађевина*) да би се видело кад је изградња започета и о каквој врсти зграде је реч.

Сви следећи подаци налазе се у другом реду и њих треба уписати свуда где је било промена, а обавезно код питања *Вредност изведених радова (кол. 6)*.

4. *Година издавања грађевинске дозволе (кол. 4)* – Тамо где су на листингу нуле треба да се упише година кад је дозвола издата уколико грешком није била уписна или је добијена у извештајној години.
5. *Питање о завршетку зграде (кол. 5)* – Ако зграда није завршена, остаје 0 или се прецртава и изнад уписује 1 ако је зграда завршена у извештајној години (видети примере).
6. *Вредност изведених радова, хиљ. дин. (кол. 6)* – На листингу ту су нуле које се **прецртавају и обавезно уписује Вредност изведених радова у извештајној години, у хиљадама динара** (видети примере).

7. *Корисна површина нестамбених просторија (кол. 7)* – На листингу је дата корисна површина нестамбених просторија која не треба да се мења, сем ако је погрешна. (Напомена: Ако у згради поред нестамбених [пословних] просторија постоје и станови који су завршени а пословни простор није, зграда се сматра завршеном.)
8. *Предвиђени станови према пројекту (кол. 8 и 9)* – На листингу су у овим колонама дати подаци о броју и површини станова који не треба да се мењају, осим у случајевима када је промењен пројекат.
9. *Станови завршени пре (кол. 10 и 11)* – На листингу су у овим колонама дати подаци о броју и површини станова који су завршени пре извештајне године и они не треба да се мењају.
10. *Станови завршени у посматраној години (кол. 12–29)* – На листингу ту су нуле које се прецртавају ако постоје завршени станови у извештајној години, затим се уписују њихов број и површина – укупно и према врсти стана. (Видети примере под редним бројем 2 и 4, као и објашњења уз следеће питање – станови остали за изградњу.)
11. *Станови остали за изградњу (кол. 30. и 31)* – На листингу су у овим колонама дати подаци о броју и површини станова који нису завршени до краја претходне године. Промене на овим пољима постоје када су у извештајној години неки или сви станови завршени. Уколико у извештајној години није завршен ниједан стан, ови подаци остају непромењени. (Видети примере. Под редним бројем 1 и 3 није било промена јер ни зграде ни станови нису завршени. Под редним бројем 2, зграда је незавршена а од два стана који су на крају претходне године остали незавршени у извештајној завршен је један. У примеру под редним бројем 4, завршени су и зграда и преостали стан.)
12. *Број завршених станова у извештајној години који имају купатило (кол. 32)* – Уписује се број станова завршених у извештајној години који имају купатило. (Видети пример под редним бројем 4.)
13. *Број завршених станова у извештајној години који имају клозет (кол. 33)* – Уписује се број станова завршених у извештајној години који имају клозет. (Видети пример под редним бројем 4.)
14. *Број завршених станова у извештајној години који имају кухињу (кол. 34)* – Уписује се број станова завршених у извештајној години који имају кухињу површине 4m² и више. (Видети пример под редним бројем 4.)
15. *Број завршених станова у извештајној години који имају кухињу (кол. 35)* – Уписује се број станова завршених у извештајној години који имају кухињу површине мање од 4m².

Ако се код имена и презимена власника зграде појави знак:

- * значи да се та зграда гради већ 8 година,
- ** значи да се та зграда гради већ 9 година и
- *** значи да се та зграда гради 10 и више година.

Такве зграде треба да се провере и заврше јер су оне вероватно и стварно завршене. Ако, пак, нису завршене, треба да се напише шта је разлог тако дуге градње.

УПУТСТВО ЗА ПРОМЕНУ НАСЕЉА:

Промена насеља – Ако је нека зграда погрешно лоцирана (погрешно насеље), тада важи следећи поступак:

- а) У насељу где се зграда налази прецртава се цео ред;
- б) Затим се за ту зграду попуњава нови образац ГРАЂ-11а, даје му се нови редни број у оквиру општине којој то насеље односно зграда стварно припада, и на дну обрасца уписује се насеље и редни број где се зграда раније налазила (из реда који је прецртан под а).

Упутство се може преузети с почетне стране нашег веб сајта: www.statserb.sr.gov.yu (обрасци, грађевинарство).

Штампано у Републичком заводу за статистику Србије

ПРИМЕРИ ЗА ПОПУЊАВАЊЕ (АЖУРИРАЊЕ) ЛИСТИНГА с коментарима: Примери под редним бројевима 1, 2, и 3 односе се на зграде које у 2005. години нису завршене, а под редним бројевима 4 и 5 на завршене зграде. У примерима под редним бројем 1 и 3 уписане су само вредности радова у 2006. јер зграде нису завршене, док је под редним бројем 2 уписана 2006. година, када је добијена дозвола, затим вредност изведених радова у 2006, а од два стана завршен је један и један је остао за изградњу. У примерима под редним бројем 4 и 5 зграде су завршене и зато су уписане јединице, као и вредност изведених радова у 2006, с тим што је под 4 стамбена зграда под 5 нестамбена зграда.

ПОДРУЧНО ОДЕЉЕЊЕ: ШАБАЦ
Општина: БОГАТИЋ

Редни број!		ИМЕ И ПРЕЗИМЕ ВЛАСНИКА/ УЛИЦА И КУЋНИ БРОЈ		ПОДАЦИ О СТАНОВИМА		завршени у 2006. години		! за изгр!		! Бр. завр. ст.	
/		/		/		/		/		/	
2006.!	из!	/		/		/		/		/	
2005.!	из!	/		/		/		/		/	
/	/	/		/		/		/		/	
Год!	Згр.!	/		/		/		/		/	
изд!	завр!	/		/		/		/		/	
до!	ДА-1!	/		/		/		/		/	
зво!	НЕ-0!	/		/		/		/		/	
ле!	1/4!	/		/		/		/		/	
00001	00002	БАЈУНОВИЋ	МИЛОРАД	3	АНИЧИЋА	54		(2000,	11100)		
000796											
00000	00080	01	0240	00	0000	00	0000	00	0000	00	0000
00002	00003	ТОВИЛОВИЋ	ЖИВОРАД		Ј. БРЕЗИЦА	96		(2002,	11210)		
2006	001023			01	0086					01	0086
00000	00000	02	0172	00	0000	00	0000	00	0000	00	0000
00003	00004	БЛАГОЈЕВИЋ	МИЛАН		Ј. МАРИЋА	61		(2001,	11210)		
000671											
00000	00000	02	0250	01	0125	00	0000	00	0000	00	0000
00004	00074	ПЕТРУЧИЋ	МИОДРАГ		К. З. ИЛАС	206		(2004,	11210)		
1	003160			01	0088					00	0000
2004	00000	02	0176	01	0088	00	0000	00	0000	00	0000
00000	00000	02	0176	01	0088	00	0000	00	0000	00	0000
705756	СОВЉАК										
00005	00053	КРАЈЧИНОВИЋ	СЛОВОДАН		Н. МУЛИЋА	47		(2000,	12300)		
2006	1	000960									
00000	00080	00	0000	00	0000	00	0000	00	0000	00	0000

Припремила Група за статистику грађевинарства: Мр Славица Гаџо и Милка Ђука

Редакција

Руководилац: П. Чановић

Чланови: Г. Бјелобрк, Љ. Живадиновић и М. Смолчић

Лектор: Емилија Видановић

Технички уредник: Загорка Раденковић

ШТАМПА

Републички завод за статистику Србије, Београд, Милана Ракића 5

Телефон: 2412-922 • Телефакс: 2411-260

Број страна: 48 • Тираж: 100